

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene InseratomaEnostolpna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 5.— in 4.—
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—

Pri večjem naročilu popust

Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj

Pošilnina plačana v gotovini

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne spre-
jemo. Uredništva telefon 50, upravnitva 328.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**Na višku borbe.**

V parlamentarnih krogih se govori, da bodo v ponedeljek klubi opozicijskega bloka pripravili za odločilno borbo z radikalnim režimom. Kdaj pa bode parlamentarna opozicija mogla tudi uveljaviti svojo voljo, da strmoglavi Pašičevo vladno, to ni odvisno samo od nje, marveč tudi od močne politične skupine Hrvatske republikanske seljačke stranke. Dokler ne bo v narodni skupščini zastopan hrvatski narod po svoji večini, tako dolgo tudi ni misliti na, da bi mogli številno mala opozicija na to, da bi mogli številno mala opozicija številno mnogo slabejša od sedanjih režimovcev, strmoglavit vladno in uvesti nov režim.

Tega se kajpada zaveda prav dobro g. Nikola Pašić. Rešitev za svojo skrajno oslajeno pozicijo vidi samo v tem, da onemogoči poslancem HRSS pravočasen prihod v narodno skupščino. Če spravi pod streho državni proračun, potem mu ostane še upanje na odgoditev narodne skupščine. S tem bi sicer svojega položaja trenutno prav nič ne izboljšal, vladne krize ne bi rešil, toda dobil bi časa, da se izmota iz nevarnega položaja, v katerega bi ga spravil prihod hrvatskih poslancev. Imel bi časa dovolj, da bi pripravil javno mnenje v Srbiji proti vsakršnemu sporazumu s Hrvati in Slovenci. Njegova kampanja bi bila predvsem naperjena proti Hrvatski republikanski seljački stranki in bi imela vplivati tudi na dvor. Iz radikalnega in Pašičevega režimu uslužnega prečanskega časopisa, ki je že začelo to gonjo, je jasno razvidna ta Pašičeva namera. Če se mu bo po posrečila, je drugo vprašanje.

Značilno za Pašičevo koncepcijo je, da so njegovi organi ves čas in na ves glas vpili, da je Radičeva abstinenčna politika protidržavna, dokler so bili prepričani, da hrvatski poslanci ne bo v Belgrad. Zato radikalni tudi niso delali posebnih težkoč verifikaciji prvih dvanajset Radičevih mandator. Kakor hitro pa se jim je zdelo zelo verjetno, da ne bo ostalo samo pri verifikaciji hrvatskih mandatov, marveč da bodo s pomočjo hrvatskih glasov v parlamentu doživeli poraz, jim je postala parlamentarna abstinenca Hrvatov patriotska. Prav nič se jim ne mudi verifikaciji hrvatske mandate in napraviti konec položaju, ki je bil ustvarjen z abstinenco Hrvatov. Iz tega se vidi, da v pravljanju taktike Hrvatov niso bili iskreni, kakor danes niso. Državotvornost, državni interesi, narodno in državno edinstvo in druga podobna vsakdanja politična hrana radikalcev je samo plašč, s katerim prikrivajo zgolj strankarsko-egoistične namene.

Mi smo taktiko Hrvatov vedno presojali z drugega, odkritosrčnega stališča. Abstinenca nikdar nismo imenovali protidržavne, ker ima vsaka stranka pravico, da si sama določa svojo taktiko, kakor so si jo svoj čas Čehi glede dunajskega državnega in Slovenci glede štajerskega deželnega zbora. Drugo vprašanje pa je, če je ta taktika tudi uspešna, koristna ali če v dosego načrtanega programa ni naravnost škodljiva? Brez dvoma more biti začasna abstinenca v dosego posebnih ciljev koristna, načelno in trajno abstinenca pa mi smatramo samo za uslugo nasprotniku.

S tega stališča smo bili veseli sklepa hrvatskih poslancev, da dajo svojo aktivno in ne samo moralno pomoč opozicijskemu bloku, tembolj ker bo naše politično zavestništvo s Hrvati tako za Slovence kakor za Hrvate uspešnejše, ako bo tudi taktika v dosego programov enotna. Telefonsko poročilo iz Zagreba, ki slika razpoloženje Hrvatov glede svoje novejšje taktike v temnejši luči, bo zato našo javnost nekoliko presenetilo in režimovci bodo svoje upognjene glave nosili zopet bolj pokonci. Mi pa položaj presojamo malo drugače. Po našem mnenju so Hrvati iz taktičnih razlogov kot protipotezo proti zavlačevanju verifikacij ubrali to pot. Ako je svet sedaj vedno slišal, da Hrvati nočejo sporazuma, ker ne marajo v parlament, naj sedaj jasno vidi, da ga srbska vladna stranka noče, ker krši najelementarnejšo parlamentarno pravico Hrvatov, da jim ne mara verifikirati poslanskih mandatov ter jim tako zabranjuje parlamentarno delovanje v trenutku,

ki se zdi Hrvatom zanje najprimernejši. Iz tega pa še ne sledi, da Hrvati ne bi hoteli pomagati zrušiti sedanje vlade, da hočejo nadaljevati svojo abstinenčno politiko. Njihovo zadržanje, povzročeno od vlade, pomeni samo občutljiv protest proti mahinacijam g. Pašića, ki niso nikjer drugod po svetu v navadi. Te mahinacije pa režima tudi ne bodo rešile. Podaljšati bi mu mogle eventuelno samo par mesecev življenje, pa ne na korist kraljevine in njenega ugleda na zunaj.

Pred važnimi parlamentarnimi dogodki.**REŠITEV KRIZE NAPOVEDANA ZA PRIHODNI TEDEN. — NAROČENE DEMONSTRACIJE OB PRIHODU POSLANCEV HRSS.**

Belgrad, 22. marca. (Izv.) Prihodnji teden bo tako kritičen, da bo brez dvoma prišlo do važnih izprememb. Sodeč po znakih, ki ta bližajoči se kritični položaj napovedujejo, bo prišlo v prvih dneh prihodnjega tedna do nepričakovanih parlamentarnih in celo izvenparlamentarnih dogodkov in do takojšnje rešitve kritičnega položaja. Radikalni to pretežno nevarnost uvidevajo in voditelji raznih struj v radikalnem klubu obletavajo Pašića, da bi mu bili pri roki s svojim nasvetom, kajti oni z ozirom na trgovatnost Pašića vedno bolj izgubljajo nado na uspeh radikalov. Med njimi se je pojavila struja, ki zahteva, da se otvori kriza vlade že jutri, da bi se s tem oslabil akcija opozicije, ki dobi v ponedeljek pojačanja. Po sigurnih vesteh iz Zagreba pride v ponedeljek 15 Radičevih poslancev, katerih mandati so bili verifikirani. Opozicija je zahtevala, naj pride vseh 20, da bi bila bitka gotovo dobljena. Če bodo vsi pravočasno obveščeni in jim bo tehnično mogoče priti v ponedeljek v Belgrad, se bo v ponedeljek pričela odločilna borba. Vse se na to borbo pripravlja in za kulisami se bije hud boj. Intriga se vrsti za intrigo. Položaj je brezdvoma zelo zamotan, kakor dosedaj še ni bil in rezultat te borbe se zato pričakuje s tem večjim zanimanjem.

Belgrad, 22. marca. (Izv.) Z ozirom na vest, da pride v ponedeljek 15 Radičevih poslancev v Belgrad, je Pašić nujno sklical sejo vlade. Sklenili so, da se naj proti prihodu hrvatskih poslancev ponovno aranžirajo protestna zborovanja in da naj se na kolodvoru proti njim demonstrira. Na ta način hočejo Radičevcem fizično onemogočiti sodelovanje v parlamentu. Po tem sestanku so ministri izjavili, da bodo boji na nož in da so oni na ta boj pripravljeni.

PAŠIČEV NAČRT.

Belgrad, 22. marca. (Izv.) Ko so zastopniki opozicije že pred dvema dnevi protestirali pri Ljubi Jovanoviću, je obljubil, da se bo verifikacijski odbor sestel čim preje. Tudi včeraj je bilo med radikalni razpoloženje, da naj se seja vrši v torek in ne šele v četrtek. Šele po avdienci Pašića pri kralju je zginilo to razpoloženje in se je položaj zopet poostiril. Glede te avdiencie smo iz vladnih krogov izvedeli, da je izpadla za Pašića povsem nepovoljno. Ko je Pašić o tem poročal na sinočni seji, je obenem razvil svoj načrt, da paralizira izvenparlamentarne vplive na razvoj krize in da jih stavi v neugoden položaj. O tem načrtu smo že včeraj poročali.

27. t. m. se izvrši v odboru verifikacijskega odbora končno glasovanje o proračunu, nato pa poda Pašić demisijo in s tem prepreči verifikacijo 35 mandatov hrvatskih poslancev v skupščini. S tem svojim korakom bo na odločujoče kroge napravil pritisk, da mu poverijo volivno vladno, kajti v tem slučaju delovna večina v parlamentu ne bi bila popolnoma jasno odrejena ne na tej, ne na oni strani. Večina članov kabineta je sicer ta načrt premetenega čike Bajce osvojila. Vendar se v radikalnih krogih čutijo prav dobro razne strune za častni izhod iz sedanjega položaja, ker ta načrt čike Bajce zelo šepa. Kajti vprašanje verifikacije teh mandatov še ni definitivno rešeno. Tekom današnjega dneva so opozicijski člani verifikacijskega odbora, ki jih je 11 napram 10 vladnim, imeli več sestankov in sklenili, da se naj pričetkom seje v ponedeljek ponovno načne to vprašanje.

Če bi se na seji ne doseglo ugodne rešitve, potem bo večina verifikacijskega odbora sklicala sejo in tudi v odsotnosti vladnih članov definitivno sklepala. V krogih opozicije se je o priliki te razprave tudi konstatiralo, da se je predsednik Ljuba Jovanović na današnji seji postavil popolnoma na stran radikalov. Vsled tega bo brezdvoma moralo priti do krize tudi v predsedništvu narodne skupščine, kajti sedanje predsedništvo ne daje več garancije za objektivno izvrševanje poslov in dolžnosti. V zadevi zavlačevanja verifikacije, ki je osamljen akt gaženja osnovnih načel parlamentarizma in demokratizma, so se posvetovali dopoldne in popoldne šefi opozicije dr. Korošec, dr. Spaho in Davidović. Z ozirom na dejstvo, da je Ljuba Jovanović sklical za v ponedeljek ob 9 zjutraj sejo načelnikov vseh parlamentarnih klubov, so sklenili, da bodo na tej seji zahtevali, da se v zadevi verifikacije zavzame popolnoma določeno stališče, da ne bo neprestanega cincanja in advokatskega zavijanja dejstev. Sicer pa je sklicanje te seje zelo karakteristično in splošno se misli, da namerava Ljuba Jovanović posredovati in pomirjevati, da bi se načrt Nikole Pašića lepo izpeljal popolnoma brez vseh zaprek. Zato bo Jovanović skušal preprečiti nadaljnje urgence in proteste opozicije.

Če bi se na seji ne doseglo ugodne rešitve, potem bo večina verifikacijskega odbora sklicala sejo in tudi v odsotnosti vladnih članov definitivno sklepala. V krogih opozicije se je o priliki te razprave tudi konstatiralo, da se je predsednik Ljuba Jovanović na današnji seji postavil popolnoma na stran radikalov. Vsled tega bo brezdvoma moralo priti do krize tudi v predsedništvu narodne skupščine, kajti sedanje predsedništvo ne daje več garancije za objektivno izvrševanje poslov in dolžnosti. V zadevi zavlačevanja verifikacije, ki je osamljen akt gaženja osnovnih načel parlamentarizma in demokratizma, so se posvetovali dopoldne in popoldne šefi opozicije dr. Korošec, dr. Spaho in Davidović. Z ozirom na dejstvo, da je Ljuba Jovanović sklical za v ponedeljek ob 9 zjutraj sejo načelnikov vseh parlamentarnih klubov, so sklenili, da bodo na tej seji zahtevali, da se v zadevi verifikacije zavzame popolnoma določeno stališče, da ne bo neprestanega cincanja in advokatskega zavijanja dejstev. Sicer pa je sklicanje te seje zelo karakteristično in splošno se misli, da namerava Ljuba Jovanović posredovati in pomirjevati, da bi se načrt Nikole Pašića lepo izpeljal popolnoma brez vseh zaprek. Zato bo Jovanović skušal preprečiti nadaljnje urgence in proteste opozicije.

Malodušnost ali manever v Zagrebu?**VELIKA NEVOLJA HRVATOV RADI ZAVLAČEVANJA VERIFIKACIJ.**

Zagreb, 22. marca. (Izvir.) Danes sta prišla v Zagreb delegata opozicijskega bloka, poslanca JMO Milković in dr. Hrasnica, da v imenu opozicijskega bloka poročata predsedstvu HRSS o novem položaju, ki je nastal vsled zavlačevanja verifikacije poverilnic poslancev H. R. S. S. Zvečer od 6. do 8. ure se je vršila seja predsedstva HRSS, katere sta se udeležila tudi delegata opozicijskega bloka in 10 članov predsedstva izven Zagreba. Po seji se je vaš dopisnik razgovarjal z več člani predsedstva HRSS, pa mu nobeden ni hotel dati odgovora na vprašanje o predmetu razprave na seji; izjavljali so, da se sklepi drže v najstrožji tajnosti. Kljub temu se je vašemu dopisniku posrečilo, da je zvedel sledeče: Na seji so razpravljali edino o političnem položaju, ki je nastal vsled zavlačevanja verifikacije poverilnic. Položaj je bil vsestransko pretresen in so bili pripravljene sklepe za držanje HRSS. Člani predsedstva so po seji dali časnikarjem različne izjave, ki si medseboj nasprotujejo. Tako je podpredsednik HRSS dr. Maček izjavil dopisniku »Hrvatskega Listca«, da poslanci HRSS nikakor ne bodo šli

v Belgrad in to radi kršitve poslovnika in gaženja ustave s strani radikalne stranke. Mi bomo javno protestirali proti temu in zahtevali še enkrat navodila za držanje HRSS od predsednika Radića. — Delegata opozicijskega bloka sta zapustila sejo ogorčena. Dopisniku »Hrvatskega Listca« je eden izjavil, da se čudi, da se H. R. S. S. zopet vrača na pot abstinenca. —

Vaš dopisnik se je nocoj ob pol 9 razgovarjal s tajnikom HRSS dr. Krnjevićem največ o vprašanju odgovoditve verifikacije. Dr. Krnjević mu je izjavil: »Nastal je nov položaj, na katerega opozicijski blok morda ni mislil.« Na vprašanje, če bodo šli v Belgrad, je dr. Krnjević odgovoril: »Šli bomo v Belgrad vsil.« Na pripombo, ali tudi poslanci, ki še niso verifikirani, je dejal: »Šli bomo vsi, verifikirani in neverifikirani. Dan je določen, pa se drži tajno.« — Iz daljnega razgovora je dobil vaš dopisnik vtis, da nameravajo poslanci HRSS iti v Belgrad še pred sprejetjem proračuna. Vlada pa med njimi prepričanje, da se z njihovim prihodom v Belgrad položaj ne bo izpremenil.

Narodna skupščina.**KRŠENJE SKUPŠČINSKEGA PRAVILNIKA. — BURNI PROTESTI OPOZICIJE.**

Belgrad, 22. marca. (Izv.) Pred prehodom na dnevni red današnje seje narodne skupščine se je razvila živahna razprava radi zavlačevanja verifikacije 35 poverilnic Radičevih poslancev. V imenu opozicije je stavil tozadevno protestno vprašanje na predsednika narodne skupščine poslanca Pašića, ki je protest opozicije utemeljeval in med drugim izjavljal:

Ko sem zvedel, da je seja verifikacijskega odbora sklicana šele za 27. marca, sem se osebno obrnil na predsednika Gjuričiča, ki mi je odgovoril, da te stvari ne smatra za nujno, ker da tudi ona dvajsetorica poslancev, katerih mandati so verifikirani, ni prišla v Belgrad. Pečić vprašuje predsednika, ali mu je znan razvoj tega vprašanja in ali je voljan sklicati sejo verifikacijskega odbora čimprej, da se narodnim poslancem omogoči izvrševanje njihovih dolžnosti. V svojem kratkem odgovoru se je Ljuba Jovanović postavil na stališče, da on nima pravice sklicevati seje odborov. Ta odgovor je v krogih opozicije izzval burne proteste, ki so se vsled medklincev in medsebojnih protestov razvili v tako srditost, da je Jovanović prekinil sejo.

Med tem odmorom je vlada v svoji sobi imela posvetovanje, ali bi ne bilo pravilno, da vendarle popusti in da se drži zakonskih predpisov. Pašić na to ni pristal, in po ponovni otvoritvi se je o tem predmetu zopet razvila burna debata. — Jovanović je izjavil, da bo napel vse sile, da se poverilnice čimprej verifikirajo. S takim odgovorom Pečić ni bil zadovoljen, kajti po čl. 5. skupščinskega poslovnika mora verifikacijski odbor dokončati svoje delo v roku štirih dni. Nasproti tej jasni določbi poslovnika je predsednik verifikacijskega odbora sklical sejo šele 12 dni pozneje. Govornik se čudi, čemu to zavlačevanje, ko so vendar radikalni začetkom pozdravljali prihod Radičevcev. Jasno je, da predsednik verifikacijskega odbora namenoma zavlačuje pravilno delovanje odbora. Končno izjavlja, da bo večina članov verifikacijskega odbora primorana, da sama skliče sejo in sama sklepa o tej zadevi. Na to odgovarja predsednik verifikacijskega odbora Marko Gjuričič, da za verifikacijo ni predpisan noben zakonski rok. Tak cinčen odgovor je ponovno izzval burne proteste in opozicija demonstrativno zahteva, da se verifikacija čimprej izvrši.

RAZPRAVA MINISTRSTVA ZA POŠTO.

Nato se je prešlo na dnevni red. Prvi je bil na dnevnem redu proračun ministrstva za pošto in brzojav. V imenu Jugoslovenskega kluba je govoril poslanec Jakob Vrečko, ki je izjavljal: Pošte, telefonske in brzojavne naprave, ki so po razpadu Avstrije prešle v posest naše države, niso bile popolne in moderne, ker je Avstrija slovenske kraje vedno zapostavljala. Nekaj pa je teh naprav vendarle in vsi smo se nadejali, da bomo dosegli v Jugoslaviji izboljšanje. Po petih letih pa vidimo nazadovanje na vseh poljih. Pošta na upravo ni hotela ustanovljati novih stalnih pošt, pač pa je ustanovila nekaj pomožnih pošt. Toda danes se te zapira in prebivalstvo je prikrajšano na zboljšanje nju zvez. Za nastanitev pošt nih uradov daje ministrstvo tako malenkostne vsote, da noben hišni posestnik noče imeti pošt nih uradov pod streho. Proti temu nedostatkom se volivci neprestano obračajo na poslance. Če pa poslanci posredujejo na merodajnih mestih, dobijo odgovor: ni kreditov. Proti temu, da finančni minister ne da dovolj kreditov za tak važen proračun, odločno protestiramo. V proračunu vidimo, da je za pomožne pošte določenih 80.000 Din. Ker je v Sloveniji 220 takih pošt, bi prišlo na eno pošto 369 Din ali mesečno 30 Din.

Glede pošt nih zvez priporoča poslanec, da se cestne zveze med kraji s posebno živahnim prometom avtomobilizirajo. Zato zahteva izredne postavke v proračunu za zgraditev avtočrta v znesku 500.000 dinarjev.

Veliko premalo se skrbi za poštne uslužbenice. V predlogu proračuna ni nobenih postavk za nagrade in podpore in govornik energično zahteva za to postavko od 60 tisoč Din. Mnogo pritožb se sliši radi službene obleke. Odkar se ista nabavlja iz centrale za vso direkcijo, dobivajo uslužbenici obleko za eno polletje prekasno. Poletna obleka je izgotovljena, ko je zima tu in narobe. Tudi izostanejo posamezni deli posebno obnove. Kadar pa dobi uslužbenec obleko, mu navadno ni več prav ali je prevelika ali premajhna.

Iste kalamitete, kakor s pošto, so s telefonskimi in telegrafskimi napravami. Radi nezadostnih telegrafskih vodov se tudi dogaja, da človek prej pride v vlakom nego pred odhodom poslana brzojavica. Zboljšanje teh razmer se pričakuje od brezžičnega brzojave. V to svrhu naj se za ljubljansko direkcijo sprejmejo v proračun sledeče postavke: 1. Za vzdrževanje telefonskih in telegrafskih naprav vsota 14 milijonov, ki naj se porabi za nakup materiala, ostalo za nabavo avtomatične telefonske centrale v Ljubljani in Mariboru, ki sta že davno obljubljeni. 2. Za zgradbo brezžične postaje kot izredna postavka 2 milijona Din. V Ljubljani in Mariboru je velikanska mizerija glede telefona. Obe centrali imata le stare in obrabljene aparate za silno omejeno število naročnikov. Novi naročniki čakajo že leta in leta na telefon. Uprava pa odklanja, niso so 6. x. j. Hlirgov rdgov rdgov rdgovrdg ker nima prostora za nove naročnike. Naročene so nove avtomatične centrale na račun reparacij. Ker pa je dvomljivo, da dobimo v kratkem te centrale, ker je Nemčija vstavila reparacije, zato predlaga primerno vsoto za nakup dveh central.

Poslanec zahteva v proračun tudi postavko, da se morejo telegrafski vodi postaviti v zemljo, ker se na ta način prihrani na popravilih.

Opozorja na pomanjkanje inženirjev v telefonski in telegrafski službi. Brez njih bo težko izvesti velika investicijska dela. Seveda je treba inženirjem zagotoviti primeren eksistenčni položaj, da bodo mogli v svoji službi vztrajati. Končno zahteva pojasnila, kaj je z našimi poštami vlogami v bivši avstro-ogrski monarhiji. Koncem svojega govora izjavi, da bo Jugoslovanski klub glasoval proti in porablja to priliko, da protestira, da se Hrvatim zabranjuje z zavlačevanjem verifikacij poslaniških mandatov dohod v narodno skupščino. Po govori nekaterih drugih poslancev je govoril še musliman Cobović. Po kratkem odgovoru minister je bil proračun sprejet.

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN VODE.

Nato se je razpravljalo o proračunu ministrstva za kmetijstvo in vode. Poslanec Brodar je žigosal malomarnost vlade glede tega važnega resora. Celoten proračun tega ministrstva znaša skupno nekaj nad 200 milijonov dinarjev, kljub temu, da je naša država agrarna in da je glavni vir njenih dohodkov v poljedelstvu. Malomarnost vlade za povzdigo kmetijstva v naši državi se kaže v tem, da so postavljene malenkostne vsote za melioracije, za povzdigo kmetijstva, za podpore, za nabavo strojev, za nagrade, za živinorejo za vzorno živino, za podporo drevesnicam in sploh za stvari, ki so važne v poljedelstvu, da zadostujejo komaj za en okraj, kaj šele za celo Slovenijo. Za regulacije Sore in sploh nobene postavke, vključno da dela ta ob vsaki povodnji veliko škodo.

Posebno kritizira vlado radi carinske politike. Mesto da bi vlada z malo izvozno carino dvignila kmetijsko produkcijo in kmetu omogočila, da svoje produkte proda za faktično ceno, so vsled visoke izvozne carine kmetje

prisiljeni raznim prekupčevalcem oddajati svoje blago brez prave cene. Po obširnih izjavanjih o potrebah našega kmetijstva izjavlja govornik, da taki vladi ne more dati zaupanja, in da bo glasoval proti proračunu tega ministrstva.

Za poslanca Brodarjem, ki je za svoja izvajanja žel odobranje, je dobil besedo zemljoradnik Pucelj. V svojem govoru je poudaril, kar so drugi že davno pred njim konstatirali. Ker pa se udeležuje parlamentarnih sej samo dvakrat na mesec, mu tega ni nihče zameril. Pucelj je priznal tudi, da je bil proračun poljedelskega ministrstva za časa njegovega ministriovanja v koalicijski vladi, ki si ga je slovensko ljudstvo dobro zapomnilo, še manjši od že itak malega današnjega proračuna. Sicer pa je bil ves njegov govor takosijajen, da ga niso hoteli poslušati niti njegovi tovariši srbskega zemljoradniškega kluba. Vsi do zadnjega so jo odkurili iz dvorane in tudi galerije so se čudovito hitro izpraznile, čim se je pojavil gospod Pucelj. Po njegovem govoru je bil tudi ta proračun sprejet od večine.

DAVIDOVIČ NE POTUJE V ZAGREB.

Belgrad, 22. marca. (Izv.) Danes so se v kuloarjih parlamenta razširile vesti, da potuje Ljuba Davidović danes zvečer v Zagreb. Pooblaščenici smo, da te vesti demantiramo.

SE ENA POVERILNICA.

Belgrad, 22. marca. (Izv.) Danes popoldne so zastopniki opozicije izročili predsedstvu narodne skupščine še eno poverilnico in sicer poslanca Bartolovića iz virovitiške županije. Sprejel jih je podpredsednik Dragović, ki jim je ponudil reverz, ki pa so ga člani opozicije Gostinčar, Kapečanović in Pečić odklonili.

POLITIKA TURKOV.

Belgrad, 22. marca. (Izv.) Džemijet je imel danes sejo, na kateri je pretresal položaj. Več članov je na seji zastopalo mnenje, da ne gre podpirati vlade do skrajnosti, temveč da je treba izkoristiti položaj.

DELO ITALIJANSKO-JUGOSLOVANSKE KOMISIJE NA REKI.

Reka, 22. marca. Včeraj se je tu sešla italijansko-jugoslovanska komisija in odobrila končnoveljavno obliko pristaniških železniških in pomorskih dogovorov, tičočih se bazena Thon di Revel v reški luki, ki ga dobi Jugoslavija v najem za 50 let. Bazen se bo upravljal v režimu proste luke. — Danes je komisija razpravljala o upostavi telefoničnih zvez med Reko in Sušakom ter Reko in Zagrebom. Komisija je sklenila, da se snide vsak mesec v svrhu rešitve vprašanj, ki nastanejo povodom aplikacije rimske pogodbe.

Konferenca med SHS in Mažarsko.

Budimpešta, 22. marca. (Izv.) Danes so se tu začela posvetovanja med zastopniki kraljevine SHS in Mažarske. Najprej pridejo na vrsto vprašanja ureditve trgovinskega prometa in živinovozdravniškega postopanja.

Poslanik Tusar †.

Berlin, 22. marca. (Izv.) Čoskoslovaški poslanik in pooblaščen minister Tusar je nocoj za težko srčno boleznijo umrl. — Pokojni Tusar je bil v bivšem dunajskem parlamentu socialno-demokratski poslanec, a je bil češki nacionalist in je igral precejšnjo

vlogo v osvobodilni borbi Čehov. Po pravi vrniti je bil nekaj časa poslanik na Dunaju, nakar je prevzel ministrsko predsedstvo. Ko je odstopil, je bil imenovan za poslanika v Berlinu.

Strah pred svetovnim požarom

Washington, 22. marca. (Izv.) Reprezentantna zbornica je včeraj sprejela zakonski predlog, po katerem se predsednik pooblasti, da skliče razoroževalno konferenco, na katero naj se povabijo Velika Britanija, Francija, Belgija in Italija.

Proces proti Tihonu ustavljen.

Pomilostitev nadškofa Cieplaka. Moskva, 22. marca. (Izv.) Osrednji izvrševalni odbor SSSR je odredil, da se ima proces proti patriarhu Tihonu definitivno ustaviti. Istočasno je sklenil, da se kazen nadškofu Cieplaku, ki je bil obsojen na 10 let ječe, zameni z izgnanjem iz teritorija SSSR in se nadškof takoj izpusti.

AVSTRIJSKI ZASTOPNIK PRI SSSR.

Moskva, 22. marca. (Izv.) Včeraj je g. Otto Kohl izročil predsedniku Rykovu svoja poverljiva pisma kot opravitelj poslov avstrijske republike.

VELIKO ŠTRAJKOVNO GIBANJE V ANGLIJI.

London, 22. marca. (Izv.) Danes je stopilo v štrajk 15.000 tramvajskih in 25.000 omnibusnih uslužbencev. Položaj je tembolj resen, ker se je zopet zbral odbor strojevodij, ki se nagibajo k temu, da proglašajo simpatijsko stavko. Včeraj se je vršila konferenca med ladjedelniki in lastniki in stavkajočimi delavci v Southamptonu. Ker se ni dosegel noben sporazum, bodo lastniki jutri 100.000 delavcev iz vseh angleških ladičnic izprli. — Nenadoma je stopilo v Londonu v štrajk tudi 150.000 uslužbencev radio-službe.

ANGLEŠKO-IRSKI SPOPAD.

Kingstown, 22. marca. (Izv.) Irski vojaki so streljali tu na britanske podanike. Eden je ubit, 17 pa ranjenh. Irci so streljali tudi na neko angleško torpedovko.

ANGLEŠKO-FRANCOSKA POGAJANJA.

London, 22. marca. (Izv.) Francoski poslanik Saint Aulaire se je po nalogu svoje vlade začel z Mac Donaldom posvetovati o gerancijskem vprašanju.

ZMAGA POINCAREJEVE VLADE.

Pariz, 22. marca. (Izv.) Poslanska zbornica je sprejela finančne pooblastilne zakone s 374 glasovi proti 179.

SMRT FRANCOSKEGA GENERALA.

Pariz, 22. marca. (Izv.) General Neville je danes umrl.

NEMŠKI DRŽAVNI PRORAČUN.

Berlin, 22. marca. (Izv.) Nemški državni proračun za leto 1924 je že sestavljen. Proračun temelji na predpostavah, da zasedena ozemlja zopet pridejo pod suvereniteto »rajha«. Dohodki znašajo 5.27, izdatki pa 5.71 milijard zlatih mark. V svrhu izpolnjevanja obveznosti iz mirovne pogodbe je proračunanih 640 milijonov zlatih mark.

ŠPANSKI DIKTATOR PROTI DELAVSTVU.

Madrid, 22. marca. (Izv.) Primo de Rivera je izdal dekret, da se imajo vsa strokovna društva po celi Španiji razpustiti.

VPRAŠANJE KALIFATA.

Kalkutta, 22. marca. (Izv.) Zbor indskih kalifatske zveze je sklenil, da ne prizna nobenega kalifa, katerega bi ne izvolil zb vseh muslimanov sveta.

Kairo, 22. marca. (Izv.) Egiptovska je nost odklanja kralja Husseina kot kalifa želi, da se vpostavi Abdul Medžid. Oficialno krogi pa so za egiptovskega kralja Fuada.

REPUBLIKANSKO GIBANJE V PERZIJ.

Teheran, 22. marca. (Izv.) Pristaši kralja so včeraj vdrli v parlament in tam huzragrali. Vendar pa se na deželi republikansko gibanje čedalje bolj širi in se zahteva takojšnja proglašenje republike.

ZAROKA PRINCESE MAFALDE.

Rim, 22. marca. (Izv.) Iz San Rema poroča, da se princesa Mafalda v kratke zaroči z belgijskim prestolonaslednikom.

Politične vesti.

+ Skupen nastop slovenskih straz pri občinskih volitvah v Mariboru. Zadi terek, 18. t. m., so podpisali zastopniki vseh slovenskih strank v Mariboru sporazum glede skupnega nastopa pri prihodnjih občinskih volitvah. Ta sporazum je bil nujno potreben, ker bodo pri prihodnjih volitvah Nemci gotov skušali napeti vsile, da si priborijo v mestnem zastopstvu kar največ moči.

+ Shodi SLS na Štajerskem. Na Jožefovo, 19. t. m. je imel poslanec Zeboda dva shoda. V Konjicah se je vršil zborovanje katoliških političnega društva v Slov. Bistrici pa sestanek zaučnikov, katerega se je udeležilo okrog 400 članov. V obeh zborovanjih so udeleženci izjavili svojo zaupnico poslancem.

Beleške.

«Jutro» v službi radikalne vlade. Marsikdo se je povpraševal, s kakšnim namenom je začelo «Jutro» svojo tako strupeno kakor plitvo antiklerikalno gonjo. T nam zdaj pojasnjuje glavno glasilo radikalne stranke «Samouprava», ki ponatiskuje «Jutrove» trditve o »nevarnosti klerikalizma za državo in narod» ter sprašuje: Davidoviča, da li ne vodi računa o nazori slovenskih demokratov in da li se ne b prepričal, da v opozicijskem bloku ni rešitve za državo! — Kakor se vidi, so bili «Jutrovi» protikatoliški članki naročeni o radikalne vlade v Belgradu.

V čegavi službi pa stoji »Narod«? Isto tako v Pašičevi. Tudi to nam potrjuje »Samouprava«, ki tik za apelom na g. Davidoviča, naj posluša slovenske demokrate, ki so proti bloku, ponatiskuje znani »Narodov« članek, v katerem ta list izjavlja, da »n sme priti na krmilo opozicijski blok, ker j bolj v interesu države, da ostane vlada g Pašiča«. — »Narod« in »Jutro« oba v slog in sporazumu delata kuluk za režim.

Kdo je v zvezi z radikali? »Jutro« in »Narod« se neprestano lažeta, da je SLS tajni zvezi z radikali. V resnici pa so v zvez z njimi slovenski in hrvaški demokrati »Vreme«, ki je radikalno, piše v svojem uvodniku od 20. marca, da radikalna stran ka »potom poverljivih oseb vzdržuje zvezo z g. Pribeževićem«. Če vpoštevamo še vsi druge okolnosti, je povsem jasno, da Pribežević-Zerjavovci intrigirajo proti bloku, oziroma g. Davidoviču, in da hočejo to prikrit s tem, da lažejo o SLS.

Dr. W. M. Mac Govern.

Preoblečen v prepovedani Tibet.

(Dalje.)

Sli smo naprej in smo dospeli v prvo čisto tibetsko vas. Predvsem smo hoteli dobiti živil. Videli smo tam dva človeka, ki sta bila par dni prej poskusila priti čez omejen prelaz v Sikkim, torej v obratni smeri, kakor smo bili prišli mi; pa sta se bila morala vrniti. Eden je umiral, tako je bil premrazen in izmučen. Poletj so v tej vasi tibetski obmejni uradniki; pozimi jih pa ni, ker nihče ne misli, da bi bil kdo tako blazno pederzen in bi si hotel izsiliti prehod preko gorovja. Kazal na zunaj nisem, a bil sem zelo nemiren, ko smo prišli v vas. Moja prelevitev se je morala izkazati, če je dobra. A vzbudil nisem nobene pozornosti in sem bil zadovoljen.

Silil sem naprej. Bližali smo se prveemu večjemu tibetskemu mestu, Kampa-dzongu. Tam vladata oba namestnika te pokrajine in ves njih uradniški štab. Vsak uradnik bi si bil štel v veliko čast, če bi me bil mogel ujeti. Kljub prvi dobri preskušnji v vasi se kot kuli še nisem čutil popolnoma varnega in sem se bal nadaljnjih dogodkov. Satana in še enega služabnika sem poslal naprej, da sta nakupovala in najela v občinski hiši prostor za prenočevanje. Satanu sem naročil, naj tam pove, da bo tovarna živina in ostala služinčad prišla za njim. Z dvema ostalima sem počakal noči in sem šel potem v mesto. Naš drugi po-

ni je porabil to priliko in je še hitro krknul, tako da smo morali nositi tudi njegov tovor. Ob enajstih ponoči smo prišli v mesto, vse je bilo v redu. Satana so bili izpraševali, pa ni nič izdal. V mestu je bila neka slavnost, veliko kmetov iz okolice je bilo prišlo in vse občinske hiše so bile zasedene; morali smo spat na strehi — strehe so ravne — S strehe smo imeli lep razgled na mesto, odeto v mesečino.

Prijazni polmrak je zakril tibetsko umazanost in grad na griču nasproti mestu se nam je zdel zelo veličasten. Če odštejemo razvaline, je takih gradov ali »dzongov« v Tibetu 53. Vsak dzong je središče kakšnega okraja in stanuje tam upravni uradnik in cerkveni zastopnik. — Tudi prej imenovana gora Kančendzonga ima v svojem imenu besedo dzong.

Drugo jutro smo odšli davno pred solnčnim vzhodom. Bili smo na poti proti Sigatze, drugemu glavnemu mestu Tibeta. Krasen je bil pogled na ogromno himalajsko panoramo, najlepše, kar sem sploh kdaj v življenju videl. Imeli smo samo še enega ponija in Satana je jahal na njem, ker je bil gospod. Težko smo nosili, saj smo si morali naprtiti še tovor onih dveh ponijev, ki jih ni bilo več. Največjo težo sem nosil jaz; kot navaden kuli sem si bil izbral najtežji zaboj, da bi odvrnil prav vsako sumnjo. Kajti pot nas je vodila skoz vasi, in srečevali smo posamezne potnike. Prenočevali pa smo še zmeraj najrajši na prostem in smo se ogibali vasi. Včasih smo si mogli zaneti tudi ogenj in si skuhati obed. Kuriva je pa v teh krajih prav malo. Dneve in dneve ne vidiš ne drevesa in ne grma; edino gorivo, ki ga dobiš, so odpadki tibetske-

ga goveda, jak imenovanega. Pobirati jih moraš in posušiti. To nenavadno nadomestilo za premog in drva da hiter in vroč ogenj, a ga moramo zelo pogosto privedati. Ker je v njem dosti amoniaka, je duh prav neprijetno oster in pride v vsako jed. Sicer se pa tako hitro navadiš, da se t zdi pozneje vsaka navadno kuhana jed pusta in pri-skutna. Človek se pač navadi na vse. Prej bi mi n. pr. tudi nikdar ne bilo prišlo na misel, da bom mogel zaspati, pritisnjen na umazane domačine; a noči so bile tako mrzle, da smo se morali stisniti drug k drugemu, sicer bi bilo prehudo. (Eskimi n. pr. se niti kregati ne smejo, ker morajo biti zmeraj skupaj; sicer bi vsi pomrli.) Celo Diogenes, ki je bil doslej vedno tih, je začel tožiti, tako je bil ozebel.

Prišli smo mimo številnih jezer. Tibet je sploh dežela jezer; na vsaki planoti jih vidiš na stotine velikih in na tisoče majhnih. Nekateri dobivajo od topečih se ledenikov zmeraj novo hrano, drugi pa počasi izginjajo. Mislim, da so bile doline med tibetskimi gorstvi prej velika jezera, ki so počasi izhlapela. Nekaj jezer ima sladko vodo, nekaj je tako slan, da vode ne moreš piti, nekaj jih je pa naravnost strupenih. Slana jezera pozimi ne zamrznejo, druga se pa pokrijejo z debelo ledeno skorjo.

Na nekom takem zamrznjenem jezeru je ena od mul izpodrnila in se je ranila na nogi. Uboga žival se je vlekla še par dni z nami naprej, potem je pa odjadrala za ponijema. To je bilo zelo nerodno. Še bolj nerodno je bilo pa to, da je postajal Satana, sedaj poglavar karavane, zmeraj bolj nesramen. Hočeš nočeš sem moral biti tih; kar govoril je, da me bo Tibetancem izdal. Za-

libog je prav dobro premočil moj neprijetni položaj in je priliko izrabil, kar je mogel. Na poti se nam je pridružil neki ovčar in je šel z nami. Dobri mož se je hotel pogovarjati samo z menoj; zdel sem se mu kot najnižji v družbi še pač najbolj pristopen. Odgovarjal sem mu le prav malo, da se ne bi s kakšno napačno izgovorjeno ali napačno naglašeno besedo izdal; on je pa zadovoljno čebjal naprej in je ves čas in neprestano pletel. Volnen klobuč mu je dajal potrebno snov. Pietenje je najljubše delo tibetskih kmetov in kmetie, kadar potujejo.

Zmeraj bolj je bilo mraz. Niti prsta nisi smel nezavarovanega izpostaviti vetru, pa je takoj zmrazil. Kuriti nismo mogli, ker nismo dobili niti jakovega gnoja; čaja pa tudi nismo imeli. Nazadnje so Sikkimezi začeli štrajkati in so rekli, da ne marajo naprej, če ne gremo v vas. Torej: ali naj vse skupaj pustim ali pa naj dovolim, da prenočujemo v vaseh, kjer dobimo lahko živila in se ogrejemo! Sicer je bila v tem slučaju nevarnost, da me dobijo, večja; a dosti sem bil že govoril s Tibetanci in nobenemu se nisem prav nič čuden zdel. Zato sem mislil, da sem dovolj varen. Končno mi je bilo še prav prijetno, če so se nam domačini pridružili, saj je bilo to še manj sumljivo. Nekdo zmi, imeli za spremljevalca dva potujoča tibetska trgovca, očeta in sina; s kupčijske poti sta se vračala domov v Sigatze. Škoda, da nisem mogel svojim ljudem nič povedati, kako in kaj; tudi s Satanom sem moral kar najljubše govoriti, in moram pripomniti, da se mu je ravno to še najbolj dopadlo.

(Dalje sledi.)

Dopisi.

Iz Tržiča. Preteklo nedeljo so demokrati isto na tihem sklicali shod pri g. Jegliču. Goril je dr. Puc, ki je pa tako dobro zagovarjal centralizem, da so se še njegovi lastni pri-
taši smejali.

Križe pri Tržiču. Sedanji občinski odbor s pomočjo naših poslancev dosegel, da do-
lamo prepotrebni poštni urad. S pomočjo na-
ih intervencij glede vpostavitve poštne ura-
la dobi tudi obč. Kovor pošto, ki bo za občino
riže in Kovor. Imeli bomo poštne urad-
ika in dva poštna sela, ki bosta raznašala
ošto redno vsak dan razum nedelj. — Kakor
mo se informirali, dobimo tudi želez. posta-
o, za katero že delj časa prosimo. — Z le-
šnjim letom se ustanovi obrtno nadaljevalna
ola v Križah. Prošnja je že vložena, učencev
a v občini 67; samo čevljarjskih je 52. Se-
tavljen je bil pripravljalni odbor in sedmi-
lanov. Predsednik je g. Jožef Sitar, miz. moj-
ter v Križah, ki se je mnogo trudil, da se
istanovi obrt. nad. šola. V ta namen je že
0.000 Din pri obč. proračunu dovoljenih.

Iz Gozda pri Tržiču. Navodilo vsem bo-
rom ob času letošnjih sv. birm je dal bivši
candidat za ustavotvorno skupščino g. Jož. Ko-
ur pd. Hutka, da ni treba otroku molitvenika,
je rožnega venca. Ko je pa svojega sina ponu-
al za pastirja, je pa še pripomnil: kadar je
na treba v cerkev iti, mu pa delo daj! To je
helo socializma takozvane Kmečke del. zveze,
katere delegat je on.

Murska Sobota. Radi zadnjega dopisa o
upravi Szaparijevega veleposestva so se ne-
kateri razburjali. Naši juristi s otuhtali....
sicer pa, v tolažbo jim: zadevo ima itak pri-
stojno ministrstvo, ki bo dajalo — zadoščenje.
Baje je že bilo neko preiskovanje o tej stvari.
Ljudje pa pripovedujejo, da so izdajali vplivni
faktorji posebne »instrukcije«. Ker vemo, da
so tudi prazdetim znane govorice, je v in-
teresu našega ugleda, da jih javno dementi-
rajo. Če jim niso znane, jih bomo prinesli. —
G. Švikaršič je, kakor je razvidno iz nekega
dokumenta, na katerem je podpisana za ure-
dnik v upravnistvo bivšega »Našega doma«,
narodni socialist. — Med radikalnimi, samo-
stojnimi in demokratskimi veljaki vlada zadnji
čas prijateljstvo. Ali so to še pustni odmevi,
ali pa — Aj, če bi vedel za to stari »ovaj«!

Murska Sobota. Praznik sv. Jožefa, ki ga
niso praznovali doslej v Prekmurju, so letos
že večji del slovesno obhajali. Skoro v vseh
župnih cerkvah so bile slovesne službe božje
na čast patronu sv. cerkve in še posebej Slo-
venije. Pri nas letos sicer še ni bilo praznič-
nega bogoslužja, ljudstva pa je bilo prav mno-
go v cerkvi.

Murska Sobota. Na peterih vaških šolah
v tej župniji ni veronauka. In to že dalje časa
ne. Župnija sploh nima kaplana. Meseca maja
pride prevzvišeni g. škof na birmo, otrok pa
nihče ne pripravlja. Ah, pa vera je postran-
ska stvar, odkar je enim Pribečević bog, dru-
gim pa — Horthy!

Dnevne novice.

— **Srečni uslužbenci južne železnice!** Na
interpelacijo poslanca Ivana Gostinčarja, za-
kak se južni železničarji ne izenačijo glede
plač in napredovanja z državnimi, je minister
dr. Kojic odgovoril, da se ta zadeva ne more
regulirati, dokler narodna skupščina ne bo
uzaknila rimskega pakta.

— **Nekaj za invalide** Na interpelacijo
poslanca Ivana Gostinčarja glede invalidov je
minister dr. Peleš odgovoril, da invalidske
komisije »ne delajo invalidom nobene krivice,
ako ob priliki revizije in pregleda invalidov
ne povečavajo procenta nesposobnosti v ko-
rist invalidom, ker tega po obstoječih zaka-
nih delati ne smejo, ker nimajo za to zakons-
ke pooblastitve.« Za tako povečevanje pro-
centa je predpisano posebno postopanje, in
sicer mora državni zdravnik preje konstatir-
rati, da se je poškodba ali bolezen pogoršala
ali pa da je nastopila komplikacija, radi ka-
tere bi se mogla invalidu pri ponovnem pre-
gledu priznati višja delanemožnost, kakor jim
je bila priznana od prejšnjega komisijskega
pregleda.

— **Zaščita domače industrije.** Na toza-
devno interpelacijo poslanca Gostinčarja je
finančni minister odgovoril, da je domača in-
dustrija napram inozemski konkurenci zašti-
tena po 30% povišani uvozni carini. Sicer pa
izjavlja minister, da se bo na zahteve po-
slanca Gostinčarja pri izdajanju projekta avto-
nomne carinske tarife oziral in jih uvaževal,
v kolikor so upravičene.

— **Birokracija ali kozlokracija.** Naše mi-
nistrstvo za narodno zdravje, ki nima kreditov
za najnujnejše zdravstvene potrebščine, je po-
slalo te dni upravam naših bolnic tiskovino,
katera se ima izpolniti ob prejemu vsakega
bolnika, ki jo mora tudi podpisati. Ta vpra-
šalna pola ne obsega nič menj kakor 83 vpra-
šanj! Nekateri teh triinosemdeset vprašanj so
izredno brihtna. Tako n. pr. ima odgovoriti
bolnik na vprašanje, kje je njegov oče poko-
pan (15), v kateri cerkvi so bili njegovi stariši
poročeni (17), ali je njegov oče pravilno pla-
čal vse davke (20), kdo je dal bolniku dovo-
ljenje, če se sme ženiti (25), ali je njegova
žena vplačala vse davke (35), ako je bolnik
ženskega spola in nima moža, se vpraša, ali
nima morebiti kakšnega priležnika (53), od-
govoriti pa mora tudi glede svojih pradedov
(54—57), stari ded pa glede svojih vnukov

(61) in sicer natančno, pa tudi glede svojih
sorodnikov in sicer tudi, ali plačujejo pravilno
vse davke (69); tudi za strica, sinovce in ne-
čake, pa še celo za svojega krstnega hotra in
za svojega poročnega druga mora odgovoriti!
Najvažnejše vprašanje pa, ali je član kakšne
bolniške blagajne, pride šele na 79 mestu! —
Če je torej kdo težko bolan, bo lahko med tem
spravevanjem že zdavnaj umrl, preden pride
do 83-tega, kajti to spravevanje bi trajalo naj-
menj, ako bi kakšen bolnik vedel na vse ta-
kojšen odgovor, če računamo za en odgovor,
preden se izve in zapiše, po 5 minut, okoli
10 ur. — Bilo bi prav zanimivo izvedeti, ka-
teri bedak v Belgradu je to spravevalno polo-
izumel in kateri še večji bedak jo je naročil.
Kajti iz Slovenije ta sijajna ideja ni potekla,
ker se ni vprašalo za mnenje strokovnjakov,
kakor se je doslej delalo. Ako sprejme bol-
nišnica na dan samo 10 bolnikov, bi njihovo
zastlavanje trajalo ravno 100 ur ali okoli 5
dni in noči. Koliko uradnikov bi bilo tu treba!
Seveda se bodo tiskovine morale škartirati,
zmetala se je pa za zanje ogromna vsota, dočim
manjka vsled skoposti centralne vlade najpo-
trebnejših zdravil, aparatov, posteljnine etc.!
Ta dokument uradne bedarije si g. minister
za zdravje lahko dene v okvir in obesi nad
svojo posteljo. (En izvod te vprašalne pole je
na razpolago v našem uredništvu, kjer si ga
lahko vsak ogleda, kdor se zanima za kozla-
rije iz Belgrada.)

— **Akcijski odbor za pomoč westfalskim**
Slovcem poroča, da se vrši Dinarski dan v
Ljubljani in Mariboru v soboto, dne 5. aprila,
drugod po celi Sloveniji pa v nedeljo, dne 6.
aprila.

— **Na ljubljanski tehniki** se je konstitui-
ral ekskurzijski fond društva slušateljev inžen-
jstva kemije, ki ima namen, da s podelje-
vanjem posojil in podpor omogoča kemikom
znanstvena potovanja in svrhu vzpostavitve in-
dustrije. Celotno akcijo vodi gospod Hribar Dra-
gotin, predsednik zveze industrijcev za Slove-
nijo, ki je tudi predsednik fonda. V upravi
se nahajajo poleg akademicov gosp. ing. Šu-
klje Milan, tajnik zveze industrijcev za Slov-
gosp. dr. Samec Maks, univerzitetni profesor,
dr. Pavlin Ciril, generalni tajnik združenih pa-
pirnic Vevče in gosp. ing. Turk Jakob, uni-
verzitetni profesor in ravnatelj kmetijskega
kemičnega preizkuševališča. Z naše strani to
velevažno akcijo najtopleje pozdravljamo in
upamo, da jo bodo podpirali vsi prijatelji na-
še univerze posebno pa naši gospodarski krogi.

— **Zveza duševnih delavcev v Sloveniji.**
Na ustanovnem občnem zboru dne 30. decem-
bra 1923 izvoljeni odbor ZDDSL se je konsti-
tuiral na seli 18. januarj sledeče: preds. univ.
prof. dr. L. Pitamic; 1. podpreds. drž. prav-
nik dr. I. Jančič, 2. podpreds. župa. F. S. Fin-
žgar, blag. inž. L. Novak, tajn. dr. M. Pivec,
odb. prof. dr. D. Lončar, ur. I. Laurin, odv.
dr. I. Goričan, sodn. svetnik A. Lajovic, zdrav-
nik dr. I. Pintar, univ. prof. dr. M. Vidmar.
Prva naloga, ki si jo je stavila ZDDSL, je, dati
inicijativo, da se ustanovijo slične zveze pri
Hrvatih in Srbih predvsem v Zagrebu in Bel-
gradu in da skupno z njimi omogoči ustano-
vitev državne zveze za celotno našo kraljevino. Za-
kak šele ta državna zveza more biti včlanjena
v internacionalni zvezi Confederation Inter-
antionale des Travailleurs Intellectuels, ki
ima svoj sedež v Parizu. Da bo mogla ZDDSL
izvršiti svoje naloge, je potrebno predvsem,
da združi v sebi vsa društva in vse skupine
v Sloveniji, čigar člani so duševni delavci.
Društva, ki so dosedaj včlanjena v ZDDSL,
predstavljajo le del onih, ki bi po svojem zna-
čaju vanjo spadala. Naj bi se ona, ki so še
zunaj, zavedala, da more le močna skupna
fronta vseh duševnih delavcev pripomoči do
zaželjenega uspeha. Priglasitve je treba naslo-
viti na »Zvezo duševnih delavcev v Sloveniji,
Ljubljana, Kongresni trg 7 (pisarna Sloven-
ske Matice)«.

— **Dijaška akcija v obrambo vseučiliške**
avtonomije. Dne 21. t. m. je sklical belgrajski
dijaški odbor, ki vodi akcijo v obrambo vse-
učiliške avtonomije, sproženo povodom samo-
lastne vpokojitve več vseučiliških profesorjev,
shod v vseučiliški avli. Odbor je podal poro-
čilo o teku akcije. Ugotovila se je popolna so-
lidarnost dijaštva in profesorjev vseh treh vse-
učilišč v državi. V sprejeti resoluciji se razšir-
ja obrambna akcija na vse nezakonito vpo-
kojene vseučiliške profesorje. Po zborovanju
je dijaštvo priredilo demonstracijski obhod po
mestu. Na voglu Knez Mihajlove ulice je oro-
ništvo dijaštvu zaprlo pot, nakar se je dijaštvo
razšlo.

— **Redka starost.** Na praznik sv. Jožefa je
umrla v Loki pri Črnomlju vdova Marija
Lilek, ki je bila rojena 30. novembra 1822
v Črnomlju št. 108. Njeni stariši so bili: Janez
Stariha in Marija Kolbezen; krstil jo je župnik
Marko Šutej. Omožena je bila dvakrat, in sicer
prvič 24. junija 1841 z Jožefom Vardjanom iz
Črnomlja št. 113 in drugič 19. junija 1861 s Mi-
haelom Lilekom iz Črnomlja št. 16. Iz prvega
zakona je bilo šest otrok, od katerih še živi
Ivan roj. 30. januarja 1844 in Franc roj. 9. maj-
nika 1849. Prvi se nahaja v Sisku, drugi v Ko-
pru. Iz drugega zakona še živi v Loki hči Ana,
vdova po pokojnem Matiji Bole, s katerim je
imela štirinajst otrok. Pokojna starka, ki je
bila do zadnjega čillega duha, dobrega posluha
in vida, zapuščala celo vrsto vnukov in pravn-
kov. Svetila ji večna luč!

— **Iz Tržiča.** Meščanska šola opozarja in
vabi na koncert Rigo-Ravnik, ki se vrši v po-
nedeljek ob 8. v telovadnici.

— **Tečaj za gozdne in lovske čuvaje.** Ne-
davno so poročali dnevniki, da se otvori v Slo-
veniji gozdarska šola. Kdaj pride do uresni-
čenja tega našega stremljenja, bo pokazala
prihodnost. Pač pa se otvori 12. aprila t. l.
tečaj za gozdne in lovske čuvaje v Kostanjevi-
ci na Dolenjskem. Podrobna pojasnila glede
sprejema in ta tečaj bo razvideti iz razgleda v
Uradnem listu.

— **Brinje.** (Nova vas v najbližji okolici
Ljubljane.) Občinski odbor občine Ježica pri
Ljubljani je v sporazumu s merodajnimi fak-
torji na svoji seji dne 16. t. m. soglasno skle-
nil, da se imenuje naselbina, ki je nastala v
zadnjih letih na ljubljanskem polju med Sto-
žicami in Ljubljano (stanovanjske hiše Pokoj-
ninskega zavoda) z imenom Brinje; t. j. z
istim poznavanjem, kakor ga rabi vse tu-
kajšnje prebivalstvo za tamkajšnje njive. Z
istim imenom so bile že doslej označene tam-
kaj ležeče njive tudi v občinski mapi. Kot ime
za omenjeno novonastalo naselbino sta se na-
svetovali še imeni: Savsko predmestje in Ale-
šovo. Prvo ime ne potrebuje razlage, ker jo
vsebuje že samo, za drugo jo pa navajamo tu-
kaj. Svet, na katerem stoji stanovanjske hiše
Pokojninskega zavoda, je bil last g. Ant. Villfa-
na, lastnika znane tukajšnje gostilne »pri Ale-
šuc«. Po njegovem vulgarnem imenu naj bi te-
daj po navetu nekaterih naselbina sprejela
ime »Alešovo«. Kakor pa že rečeno, je obve-
ljalo starejše, že doslej splošno rabljeno ime
Brinje (singul. tantum).

— **Napredovanje rezervnih častnikov.** Za
rezervne kapetane I. razreda so imenovani
rezervni kapetani II. razreda: Karel K. Majer,
Dr. Stanislav F. Bevč, Rudolf D. Marič, Rihard
R. Hojnik, Dr. Albin F. Kandare, Anton A.
Jeršinovič, Milan F. Guštin, Janko F. Urbas,
Ignac A. Zoloznik, Franc J. Bonač, Baltazar B.
Baebler, Feliks J. Justin, Dr. Josip I. Krvelj,
Dr. Karol N. Kuhelj, Franc A. Skok, Dr. Josip
J. Leskovar, Filip Gasparin, Ivan A. Mravljak,
Ernest M. Vargazon, Miroslav A. Senekovič,
Ivan I. Glinšek, Božidar F. Gustin, Dr. Pavel
P. Pestotnik, Dr. Alfonz J. Šibenik, Aurel I.
Kobal, Ivan J. Ogorelec, Josip J. Bučar, Dr.
Janko J. Žirovnik, Dr. Franc F. Jasenko, Kuno
J. Hočevar, Henrik Vladimir L. Abram, Alfred
L. Koričan, Ivan H. Gorjan, Dr. Lavoslav A.
Šika, Karol K. Detela, Dr. Mirko P. Graselli,
Hinko R. Hagler, Josip J. Andres, Rado A. Je-
reb, Anton A. Perko, Viljem V. Svoboda, Jo-
sip K. Čurda, Anton J. Bartol, Dr. Stefan M.
Rajh, Dr. Dinko F. Puc, Dr. Milan F. Šerko,
Dr. Viktor A. Peterlin, Branimir J. Pečar, Jer-
nej F. Zupančič, Oskar F. Smit, Rudolf F. Po-
lak, Zvonimir L. Černi, Milan J. Klemenc, Ja-
kob J. Koželj, Julij J. Gustin, Edvard J. Po-
valej. (Dalje sledi.)

— **Zahvala.** Ker se mi za pristrčne čestit-
ke in druge dokaze prijateljske naklonjenosti
povodom moje osemdesetletnice ni mogoče vsa-
kemu posebej zahvaliti, naj blagovolijo vsi, ki
so se me prijazno spomnili, sprejeti tem po-
tom mojo najsrčnejšo zahvalo. — Kamnik, dne
19. marca 1924. — Josip Adamič.

— **Za obnovitev katoliških institucij v**
Splitu so darovali: Župni urad Gorje 150 Din,
Jernej Hafner 100 Din, občina Murska Sobota
50 Din, hranilnica in posojilnica Kamnica pri
Mariboru 50 Din, Jožef Klekl, Črešnovci,
Prekmurje, 30 Din, N. N. 20 Din, dr. I. Sve-
tina 20 Din, župnija št. Jurij ob Taboru 20 Din,
Jenko Miha 10 Din, Franc Vidmar, župnik,
Tržič, 10 Din, Franc Berlec, Kandija pri No-
vem mestu 3/25 Din. — Vsem dosedanjim ce-
njenim darovalcem izrekamo iskreno zahvalo.
Prosimo pa, da se odzovejo naši prošnji tudi
ostale občine, posebno pa hranilnice, kajti po-
sledice strašne nesreče se občutijo vsak dan
težje. — Društvo »Pavlinovič«.

— **Smrt zagrebškega pravoslavnega žu-
pnika.** V Zagrebu je umrl splošno spoštovani
voditelj zagrebške pravoslavne župnije arhi-
mandrit Ambrozije Pavlovič v starosti 87 let.

— **Belgrajski mestni proračun.** Belgrajski
občinski svet je v svoji zadnji seji dne 20. t. m.
sklepal o novih občinskih davčnih bremenih
in svrhu uravnovešenja mestnega proračuna.
Le-ta izkazuje približno 132 milijonov Din
redne potrebščine. Večina je predložila načrte
za zvišanje raznih občinskih davščin od 17 na
34 milijonov dinarjev. Opozicija se je ostro
upirala, češ da nova bremena — zgolj indi-
rektni davki — v prvi vrsti pritiskajo široke
ljudske sloje. Predlog je prodril s 24 proti 10
glasovom.

— **Umrl je v Gradcu vseučiliški profesor**
za zoologijo dr. Artur Heider v starosti 75
let. Rojen je bil v Zidanem mostu ter je ob-
iskoval gimnazijo v Trstu.

— **Tobačna tovarna v Podgorici.** Za po-
pravo tobačne tovarne v Podgorici je vlada
dovolila kredit 548.000 Din.

— **Smrtne nesreče.** Konček Alojzij, 25 let
star, samski, delavec pri lesnem trgovcu Fr.
Kralju v Črnomlju, je sekal v gozdu bukov
les. Pri tem opravilu ga je veja močno oplazila
po glavi in mu zlomila lobanjsko kost in rani-
la možgane. Konček je bil takoj prepeljan v
bolnico usmiljenih bratov v Kandiji, kjer je pa
še isti dan na posledicah težke poškodbe umrl.
— V tovarni kemičnih izdelkov v Hrastniku
zaposleni delavec v kamnolomu Jeršin Ivan,
star 28 let, iz Dola št. 16 pri Hrastniku, se je
prezgodaj približal v kamnolomu mini, ki se
je v istem hipu vžgala. Zračni pritisk je Jer-
šina vrgel v globino do 30 metrov, kjer je ob-
ležal mrtve. Zapuščena žena in dva nepreskrb-
ljena otroka.

— **V Prenošdvoru** je bil ukraden oskrb-
niku Ivanu Skobelinu v Zbelovi gorici rjav
platen kovček, v katerem je imel 1900 Din
v bankovcih, 2000 starih ruskih rubljev, 270
tisoč Wranglovih rubljev, več vojaških listin,
dalje nekaj obleke, suknja, perila in platna,
boks kožo in 40 nabojev za lovsko puško.

— **Razbojnik Perić zopet na varnem.** Te-
mešvarska policija je zasačila in zaprla glaso-
vitega vojvodinskega razbojnika Marinka Pe-
rića, ki ima na vesti mnogo umorov in ki je
bil pobegnil iz ječe v Vel. Kikindi.

Primorske novice.

p Prvi volivni shod na Goriškem. Na dan
sv. Jožefa se je vršil v Mirnu prvi volivni shod
na Goriškem. Kandidat dr. Besednjak je
v obširnem govoru pojasnil volivcem, za kolik-
ne pravne in gospodarske vrednote gre ob se-
danjih volitvah ter razvil socialno-gospodars-
ski, upravní in narodni program slovenske
manjšine. Za dr. Besednjakom je govoril dr.
Fran Gabršček, ki je razkrinjal laži raz-
nih agitatorjev, ki hodijo po deželi in plašijo
nevedne volivce, češ da je slovenska lista pro-
tidržavna. Shod je izredno lepo uspel in se
mirno zaključil.

p Miren potek volivne kampanje. »Picco-
llo« dne 22. marca piše o izredno mirnem po-
teku volivne kampanje na sicer tako vročih
tleh slovenske manjšine. Ugotavlja, da se na
obeh straneh uveljavlja neko doslej neznano
razpoloženje medsebojnega zaupanja in pri-
srčnosti. Slovani se ne čutijo več v državi osa-
meli, prepuščeni sami sebi, marveč kot sode-
žavljeni, kot sinovi iste domovine. Odkritosr-
no hočejo sodelovati na skupnih interesih te
domovine. Ta preokret v mišljenju Slovanov
pripisuje »Piccolo« zunanji politiki ministr-
skega predsednika Mussolinija in popolni vo-
livni svobodi, ki da je dana Slovanom, da raz-
vijejo svoj program v okviru veljavnih zaka-
nov. — Gode se čuda, vprašanje je le, če se iz-
kažejo kot pristna.

p Truplo v ribiški mreži. Te dni sta dva
kontoveljska ribiča v bližini Miramara pritrčila
v morju mreže, da bi lovila ribe. Včeraj zve-
čer sta mreže potegnili na vrh. Namesto rib
pa sta našla v njih truplo 25—30 letne žens-
ske. Truplo ni bilo še dolgo v vodi. Neznanke
niso mogli identificirati, ker ni imela pri sebi
nikakih listin.

Štajerske novice.

š Shod obrtnikov v Mariboru. Na praznik
sv. Jožefa se je vršil v gostilni Orosič v Ma-
riboru shod obrtnikov iz gornjega dela Šta-
jerske. Shod je otvoril in vodil predsednik Slo-
v. obrtnega društva v Mariboru g. Džamonja.

š Dramatični odsek »Krekove mladine« v
Celju ponovi danes in na praznik ob 4. popo-
ldne igr »Miklova Zalac«. Vstopnice se dobi-
jo vsak dan v JSZ hotel Beli vol.

š Škrlatica v okolici Maribora. V Mari-
boru in okolici se je pojavilo več slučajev škr-
latice pri otrocih. Radi te bolezni je mestni fi-
zikat izključil vse šolarje iz Hoč od obiske
mestnih šol.

š Mariborske vesti. Občni zbor muzejske-
ga društva se vrši v nedeljo 23. marca ob 10.
dopoldne v mali kazinski dvorani. — Občni
zbor orlovskega odseka v Mariboru se vrši
danes. — Stanovanjski najemniki iz Maribora
in okolice imajo danes javen shod. — Prihod-
nja carinska konferenca se vrši v ponedeljek
dne 24. marca.

š Vlom v gostilno. V Mariboru je vlomil
brezposelni krojaški pomočnik Peter Kapun v
gostilno Amalije Witzler v Frankopanovi ulici.
Ukradel je več raznih živil kot meso, kruh,
kavo, jajca, olje, vino, dalje zlato žensko ve-
rižico, par čevljev, nekaj cigaret in 400 Din
gotovine. Skupna škoda znaša okrog 3000 Din.
Z njim je bil tudi neki 20 letni fant, ki mu je
pomagal drugi dan pri prodaji ukradenega
blaga. Kapuna zasleduje policija.

š Požar v Halozah. Dne 19. marca je iz-
bruhnil požar v skladišču trgovca E. Blosa pri
Sv. Barbari v Halozah. Požar je bil najbrž
namenoma podtaknjen. Sreča je bila, da so
ogjen hitro opazili ter začeli gasiti. Odlikovali
so se zlasti otročniki, ki so vodili gašenje. Pri
Blasu je nastal ogenj že pretekli teden, pa so
ga srečno v začetku pogasili.

Ljubljanske novice.

Ij Sprejem pevskega zbora Glasbene Ma-
tice mariborske. Ljubljanska pevska društva
sprejmo v ponedeljek, 24. t. m. ob četrta 7:
zvečer na glavnem kolodvoru bratski pevski
zbor mariborske Glasbene Matice. Pri spre-
jemu sodeluje iz prijaznosti Muzika dravske
divizijske oblasti. Občinstvo se uljudno prosi
da se udeležijo tega sprejema ter tako pokaže
vse svoje simpatije članom enega najvažnejših
mariborskih kulturnih društev.

Ij Govorilne ure kluba občinskih svetni-
kov SLS za stranke so vsak ponedeljek od 5.
do 6. popoldne v tajništvu, Jugoslovanska ti-
skarna, II. nadstropje.

Ij Diskusijski večer o elektrifikaciji Ljuba-
ljane bo v ponedeljek 24. t. m. ob 8. zvečer v
akademskem domu. Poročajo gg. ing. Petrič
Štebi in Čiuha. Gostje dobrodošli!

Ij Vivisekcija. Prejeli smo naslednje po-
ročilo: V Ljubljani nameravamo postaviti na
vrtu deželne bolnice pasji hlev, kjer bi bili za-

prti psi, ki služijo za eksperimente v institutih ali ki so namenjeni za vivisekcije. Nočemo danes razpravljati o upravičenosti in potrebi takih eksperimentov na živi živali. Prepustimo to društvu za varstvo živali. Omenimo le, da je močna struja v Angliji, Nemčiji in v Ameriki proti vivisekciji. Toda na nekaj drugega moramo opozoriti zdravstveni odsek. Pasji koncert, ki se bo razlegel iz tega hleva, bo vznemirjal ne samo bolnice noč in dan. Miru ne bo imel sanatorij »Leonišče«, ki je v neposredni bližini, in pa ženska bolnica. Odpeljani, slabo prehranjeni psi bodo lajali in tulili neprestano. Lahko si vsak predstavlja kako mučno bodo prizadeti bolniki, posebno paviljonov v bližini, kakor oddelek za živčne bolezni in infekcijski oddelek. Preden se da dovoljenje za ta pasji hlev, v katerem se bo znašel marsikateri »izgubljenec kužek, naj se vse dobro premisli. Na noben način pa ne spada ta pasji hlev v okvir tako velike bolnice in ne v neposredno bližino sanatorija in oddelka za živčne bolezni.

Ij Umrl je sredi po dolgi in mučni bolezni, katero si je nakopal v vojni, bivši brivski pomočnik, vojni invalid Tomo Blažanin. Naj v miru počiva!

Ij Gremij trgovcev v Ljubljani naznanja, da bodo v torek 25. t. m. trgovine dopoldne odprte.

Ij Umrl so v Ljubljani: S. Marija Simplifja Hočvar, usmiljenka, 34 let. — Frančiška Kozamernik, bivša prodajalka, 75 let. — Marija Avsec, tesarjeva žena, 53 let. — Neža Gogala, zasebnica, 69 let. — S. Libiosa Jožefa

Božič, usmiljenka, 31 let. — Angela Lesjak, hči kovinskega strugarja, 3 leta. — Alojzij Rožane, tesarski pomočnik, 55 let.

Ij Razne tatvine. Samska delavka Ivanka Basej je ukradla na Kodeljevem delavcu Michaelu Jerebiču 800 Din. Kupila si je par boks čevljev in nekaj obleke in je neznano kam pobegnila. — Kot smo že poročali, je bilo vlomljeno dne 19. zvečer v Keršičevi gostilni v Šiški in pokradeno za okrog 8000 Din raznih predmetov. Polica je aretirala en del te družbe, radi tatvine kaznovan, je sumljiv, da je izvršil tudi še druge tatvine in vlome. — Na Dunajski cesti v hiši št. 17 je bilo vlomljeno v podstrešje. Tat je odnesel Pavli Levčev 4 cele moške obleke in več raznega moškega in ženskega blaga v skupni vrednosti do 6000 Din. — V Jenkovi ulici je bil ukraden služkinji Mariji Gačnikovi klotast dežnik, vreden 160 Din.

Ij Pobegnil je kot kaznjencev od dela, nevaren tat, 28 letni Branko Paunović iz Gjulovca, zasebni uradnik brez stalnega bivališča.

Ij Zahvala. Ob priliki moje 50 letnice v livarni zvonov Stroj. tov. in liv. se naiskrenejše zahvaljujem za vse čestitke in darove, katere sem prejel. Posebno se zahvaljujem ravnateljstvu in vsem dragim darovalcem, mojim sodelavcem in vsem skupaj. — Alojzij Banovec, livar zvonov.

Ij Ovejni (izločeni) papir se bo prodal pri deželnem sodišču soba št. 27 dne 27. marca ob 9. dop.

Gospodarstvo.

Janko Jovan:

O kotiranju vrednostnih papirjev na borzi.

Bilo je pred par leti med ljudstvom še tako razpoloženje, da je vsak, ki je imel denar, skušal istega spremeniti v drugo vrednost, in sicer ali v nepremičnine ali pa v vrednostne papirje. Posledica tega je bila, da so obe vrednosti v ceni močno zrastle celo več in večkrat mnogokratno več, kot je bil zamenjani predmet faktično notranje vreden. Tedaj ni bila prav nikakoli umetnost spraviti vrednostne papirje v denar, ker se splošno ni dosti preiskavalo, kako notranjo vrednost ima dotični papir, temveč se je površno računalo s spretnostjo vodstva dotičnega podjetja, visoko konjunkturo itd. Praksa je bila res mamljiva, ker že par dni po nakupu je bilo največkrat mogoče pri ponovni prodaji kasirati diferenco v žep.

Tako razpoloženje ljudstva je omogočilo, da se je cela vrsta delniških družb ustanovila in med njimi veliko število bank. Nastale so banke, ki so imele močne finančne skupine za sabo, in te so imele eksistenčno pravo za jamčeno, bile so pa tudi banke, katerim je pomagalo le ljudsko razpoloženje do življenja. Pa tudi takih bank papirji so se lahko prodajali, in umevno, svet se je za papirje pulil, ker nikjer ni bil zaslužek tako lahek in zvezan z manjšim trudom, kot pri spekulaciji z vrednostnimi papirji. Če je podjetjem jelo primanjkovati prometnega kapitala, je bila rešitev hitro podana v zvišanju delniške glavice in vrstile so se nove emisije, ki so bile kmalu s subskripcijo pokrite.

Prišla je reakcija, čim se je začutilo, da dinar ni ravno kos ničvrednega denarja. Kurzi papirjev so jeli padati prav v tistem tempu, kakor so nekdanj rastle; iz višin so se pomaknili zopet nazaj k nominalu, prav pogosto pa zdrknili tudi izpod tega nivoja. Na ta pojav je sledilo iztreznjenje. Danes svet pri izbiri in nakupu papirjev ni več tako lahkomišljen; danes kupuje le papirje, katerih vrednost pozna in ne veruje več v tečaje, ki jih določajo samovoljno upravni sveti delniških družb.

Če se odreda upravam podjetij določanje tečajev, kdo naj tedaj iste določa? Tisti, ki določa tečaje tudi drugemu blagu, a to se vrši redno na borzi, ki izravna povpraševanja in ponudbe. Na borzi pa smejo biti predmet kupčije le oni papirji, ki jih dotična borza kotira. Pod kotiranjem razumevamo pripustitev vrednostnih papirjev k uradnemu notiranju tečajev.

Ker borze nismo imeli, je bilo borzno posredovanje pri nas prav malo poznano. Sedaj pa imamo borzo ne le ustanovljeno, temveč prične morda že prihodnjega mesca s svojim delovanjem, in sicer začetkom le s trgovino z blagom in efekti.

Ljubljanska borza se je te dni obrnila do bank in drugih delniških družb z vabilom, da prijavijo svoje delnice v kotiranje. Upanje je, da se bodo vse glavne in solidne družbe temu vabilu odzvale, in to tem bolj, ker je uprava borze določila tako nizke pristojbine za kotiranje, da te ne bodo nikogar mogle odvrniti. Kotiranje vrednostnih papirjev je velikega pomena. Najprvo za občinstvo samo. Danes ima marsikdo papirje, ki jih je še pred časom nabavil, a danes ne dobi kupca. Drugi zopet se zanima za gotove papirje, a ne ve, kje bi si jih nabavil. Za oba pa je glavno, da bo cena odgovarjala vrednosti. Za vse to je tržišče borza. Posredovanje med prodajalcem in kupcem izvršuje zapriseženi borzni posredovalec, senzal. Kako se bo razvila in ljubljanski borzi trgovina z efekti, je sicer stvar bodočnosti, na vsak način pa je z borzo ustvar-

jen legalen trg, dočim se je kupčija z efekti vršila doslej največ s posredovanjem temnih elementov v kavarniških kotih.

Druga dobra stvar kotiranja efektov je v tem, da se uradno ugotavljajo tečaji istih. Dočim so se doslej pri nas kupovali vrednostni papirji brez točnega poznavanja notranje vrednosti, bodo papirji na borzi izpostavljeni oceni, ki bo presojala njihovo vrednost in določala tečaje. Prav vsled tega prestane biti trgovina s papirji čista spekulacija, ki se ni malo ni ozirala na poznanje podjetij, katerih papirji so bili predmet trgovine. Tečaji kotiranih papirjev se uradno objavljajo, vsled česar bo javnost poučena, kako se ocenjujejo v trgovini posamezni papirji in bo tako odstranjena opasnost prevare tako pri nakupu kot prodaji.

Kotiranje papirjev je velikega pomena tudi za podjetja sama, katerih papirji kotirajo na borzi. Delniške družbe so sicer primorane polagati javne račune, a splošno jih je le malo, ki umejo bilanco presojati, presojati pa jih zna trgovski svet, ki nastopa kot interesent za vrednostne papirje in po katerih presoji se končno ugotavljajo tečaji istih. Po teh tečajih pa je tudi širši javnosti dana možnost presojevati podjetja sama glede njihove solidnosti in moči. Umevno je, da za nesolidna podjetja ni prijetna pot na borzni trg, a je potrebna.

Kotiranje papirjev je zlasti potrebno za družbe, ki razpisujejo nove emisije svoje delniške glavice. Omenil sem že, da so bili emisijski tečaji največkrat poljubno določeni, a so našli kljub temu brzo odjem. Takih slučajev danes ni več pričakovati. Najprvo vsak temeljito premisli, za kateri papir se odloči in, če se odloči, hoče imeti za ceno tudi neko utemeljitev, a ta utemeljitev je vsekakor borzni tečaj. Zahtevati, da poseže publika po papirjih nad borzne tečaje, bi bilo naravnost smešno. Iz tega razloga je umljivo, da se podpisovanja emisij pri podjetjih, katerih papirji ne kotirajo na borzi, nihče, ki pametno go-spodari, ne bo udeleževal, vsled česar je v interesu podjetij samih, da priglase svoje delnice h kotiranju. Na naših borzah sicer še ni vpeljana navada podpisovanja novih emisij na borzi, a je praksa dunajske borze imela v tem pogledu dobre rezultate in je v interesu stvari, da se ta praksa prenese tudi na naša tržišča.

Kakor je iz navedenega razvidno, je mnogo momentov, ki moralno silijo, da spravijo družbe svoje papirje na borzni trg, kajti kakor hitro prične borza s svojim rednim poslovanjem, bo to poslovanje brezdvomno tudi širša javnost pazno zasledovala, in če ne drugega vsaj domnevala, da ni vse v najboljšem redu pri podjetjih, katerih papirji na tečajnici ne bodo razvidni. Samoposebi umevno je, da to ne more veljati za podjetja, ki so komaj ustanovljena, ker zahteva borza vsaj dveletni obstoj podjetij, preden uvrsti njih papirje med kotirane.

Vendar pa ima kotiranje papirjev vsaj za gotove družbe tudi senčne strani, kajti s kotiranjem se podjetja prostovoljno podvržejo sodbi javnosti. Teh senčnih strani sicer ne bodo občutili papirji solidnih in močnih podjetij, pač pa oni, ki kolebajo na eni ali drugi go-spodarski bolezni. Ta senčna stran se pokaže na ta način, da se prično posamezni papirji močno ponujati na borzi, ne da bi se istočasno pojavili tudi kupci, kar ima nujno za posledico padanje tečajev dotičnih papirjev. Tak pojav je za podjetje skrajno reprijetna stvar in ga naravno sila k protiukrepom, ki so navadno ti, da mora podjetje kupovati svoje lastne delnice, da paralizira padec tečaja. Ker ima vsako podjetje že itak navadno v portfelju večjo ali manjšo množico lastnih, ali kakor pravijo »nostro« delnic, utegne močno na-

kupovanje imeti tudi neprijetne posledice na bilanco. Če razpolaga podjetje z močnimi rezervami in je sicer v redu, je umevno, da boja za tečaje ne more mirno prezreti, četudi zahteva udeležba na borju žrtve.

Opisal sem momente, ki govorijo za in proti kotiranju. Kdor oboje trezno premisli, bo pač moral priznati, da so prvi močnejši, ker koristijo javnosti, a tudi posameznim podjetjem, če ne bolehalo, ne morejo biti v škodo. Danes morajo vsa podjetja računati z dejstvom, da ljubljanska borza v kratkem prične s svojim delovanjem in se jim je odločiti, da prepuste svoje delnice javni oceni. Ako uvažujemo dejstvo, da je velika večina slovenskih družb ustanovljena na zdravih temeljih in stoje pod vestnimi vodstvi, je tudi opravičeno upanje, da bo velika večina podjetij priglasi svoje papirje h kotiranju, ker se jim ni treba bati, da bi se gori omenjene senčne strani mogle nanašati na nje.

* * *

g Občni zbor Trgovske banke d. d. Ljubljana. Trgovska banka je imela večeraj pod predsedstvom g. Viktorja Medena, veletržca, svoj 7. redni občni zbor v adaptiranih prostorih lastne stavbe na Dunajski cesti. Glasom poročila je banka dosegla v letu 1923. Din 2.865.936-08 čistega dobička ter bo de plačala 11% dividendo napram 7% v l. 1922. Zavod se lepo razvija ter je dosegel celokupni promet v letu 1923. Din 8.734.781-30. Čista bilanca per 31. decembra 1923 izkazuje pod aktiva: blagajna Din 1.334.948-28, valute Din 215.771-14, menice in devize Din 10.200.325, vrednostni papirji Din 2.382.132-28, dolžniki Din 72.202.052-59, realitete (v Ljubljani, Slovenjgradcu) Din 4.797.353-28, inventar Din 637.115-57; pod pasiva pa: delniška glavica Din 15.000.000, rezervni zakladi Din 2.500.000, vloge na knjižice Din 14.544.711-82, upniki Din 56.314.030-65, čisti dobiček Din 2 milijona 865.936-08. Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun so porastle v letu 1923 od Din 60.000.000 na Din 70.000.000, torej za Din 10.000.000, kar je vsekakor dokaz vsestranskega zaupanja, katerega zavod uživa.

g Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani. Upravni svet Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani je imel dne 17. marca pod predsedstvom družbinega predsednika g. dr. Karla Trillerja bilančno sejo. Iz bilančnega zaključka, predloženega upravnemu svetu izhaja, da je imela družba v minulem letu 3 milijone 488.672-46 čistega dobička napram 2 mil. 008.831-58 Din v letu 1922. Posamezne bilančne številke izkazujejo številčno uspešno napredovanje v poslovanju družbe ter je sklenil upravni svet predlagati obnemu zboru delničarjev, ki se bo vršil v petek dne 11. aprila ob 16. uri popoldne v posvetovalnici Ljubljanske kreditne banke, naj se izplača za leto 1923 11 odstot. dividendo napram 10 odstot. za leto 1922 in 8 odstot. za leto 1921. Družbina podjetja so proizvajala v letu 1923 skupaj papirja 852 vagonov, t. j. za 13,3 odstot. več kakor v prejšnjem letu ter 186 vagonov lesovine, t. j. za 12,8 odstot. več nego v prejšnjem letu. Prodajna organizacija se je v minulem poslovnem letu izdatno razpredla in služi kot dokaz delazmožnosti družbinih obratov zlasti dejstvo, da se je za eksport izdelkov v Orijent dobro pripravilo pot.

g Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 330—332,50 Din, oves 245 Din, koruza 240—259 Din, pšenični moka št. 0 5,50 Din, št. 6 320 Din, št. 7 245 Din. — Tendence slaba.

g Izkaz Narodne banke. Izkaz Narodne banke z dne 15. t. m. izkazuje obtok bankovcev z 8 milijard 641-7 milijonov dinarjev, kar pomeni napram 3. t. m. zmanjšanje za 62-3 milijone dinarjev. Istočasno se je povečala materialna podloga od 9-4 milijone dinarjev na 442-4 milijone dinarjev.

g Blairovo posojilo. Kurzni list newyorške borze notira na Blairovo posojilo 75 centov, kar je prilično stalen kurz že dalj časa.

g Likvidacija. Živnorejska zadruga v Rovtuh pri Logatcu, r. z. z o. z., je prešla v likvidacijo.

BORZA.

Zagreb, 22. marca (Prosti promet.) Italija 3,50, London 349,75—350, New York 81,50, Pariz 4,22—4,30, Praga 236,75—237, Dunaj 0,115—0,1155, Curih 14,10—14,15.

Curih, 22. marca. (Izv.) Berlin 1,31—1,32, Italija 24,85—24,90, London 24,86—24,875, New York 578—578,625, Pariz 30,50—30,525, Praga 16,775 do 16,785, Dunaj 0,008145—0,008175, Bukarešt 3—3,07, Sofija 4,15—4,25, Belgrad 7,05—7,10, Amsterdam 213,25—214,25.

Naznanila.

Prodavanje ljudske visoke šole, ki bi se imelo vršiti danes dopoldne, se vsled nenadne ovire ne vrši.

Starešinski sestanek se vrši v pondeljek, 24. marca ob 8. zvečer v Akademskem domu. Predmet: Zaključna debata o elektrifikaciji Ljubljane. Vabimo k obilni udeležbi. — Predsednik.

Rokodelski dom v Ljubljani. V torek, na Marijin praznik, 25. marca bo vprizorilo rokodelsko društvo dve igri, izmed katerih je drama »Pod varstvom Matere božje posebno primerna za ta dan. V igrah bosta nastopile znana igralka gg. V. Rudolf in Janko Novak. Pričetek bo ob pol 8. zvečer.

Občni zbor »Slovenskega Strazca« se vrši v torek, dne 25. marca ob 10. dopoldne v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani. — Odbor.

Ne pozabite nocoj na veliko dobrodelno prireditve, ki jo pripravi ženska podoba za zgradbo novega Mladinskega doma v prostorih Društva nega doma v Mostah. Začetek ob 5. popoldne. Vele zanimiv program. Sodelujeta vrli pevski zbor in godba Mladinskega doma. Vsa prireditelja je v prid novega doma.

Frančiškanska prosveta ima svojo rodno sejo v sredo, dne 26. marca.

V šentjakobski prosveti v Ljubljani bo predaval danes ob pol 8. zvečer g. katehet Ažman v Vzhodni cerkvi (nadaljevanje); v torek, na praznik Marijinega Oznanjenja pa msgr. Viktor Steska.

Veliko javno tombolo prirede 27. aprila na Kongresnem trgu nižji poštni in brzojavni službenici z mnogostevilnimi dobitki. Karte prodajajo vsi pismonoše v Ljubljani, Šiški, Viču in Mostah po 3 Din. Sganjite pridno po njih, ker vas čaka sreča z odprtimi rokami. Začetek ob 15. — Odbor.

Zveza služkinj ima danes popoldne ob 5. uri predavanje v Alojzijevešči.

Podružnica »Ciril-Metodovca« na Bledu ima redni občni zbor v nedeljo, 23. marca ob 2. popoldne v dvorani Blejskega doma.

Klub akademikov »Vstajenec« priredi 25. t. m. ob 10. dopoldne v balkonski dvorani univerze predavanje tovariša Potočnika o »Gospodarskem stanju sovjetske Rusije«. Vstop prost.

Zveza slovenskih stavbenih delovodij in risarjev v Ljubljani si dovoljuje opozoriti p. t. stavbe in in tesarska podjetja, gg. stavbenike, arhitekte in mojstre na brezplačno posredovanje pri potrebi in namestitvi teoretično in praktično izvežbanih samostojnih delovodij in risarjev. — Tajništvo, Ljubljana, Strelška ulica 24.

Cerkveni vestnik.

Na praznik Marijinega Oznanjenja (25. t. m.) bo imel v frančiškanski cerkvi ob 9. uri prevzvišeni g. škof dr. Jeglič pridigo in pontifikalno sv. mašo. Pri sv. maši se bo izvajala I. Rheinberger, Missa v C-duru za mešani zbor z orkestrom. Graduale: Diffusa est gratia, Richovsky. Offert.: Ave Maria, dr. A. Faist. — Popoldne ob 3. pridiga, litanije in darovanje za cerkev.

c Moška in mladeniška Marijina družba v Krškankah ima prihodnji Marijin praznik dne 25. marca svoj kongregacijski praznik. Cerkveno opravilo zjutraj in zvečer ob 6. Pri zjutranjem opravilu skupno sv. obhajilo, pri zvečernem pa darovanje za družbeni bolniško-podporni sklad.

c Kongregacija za učiteljice in kongregacija za gospodične pri sv. Jožefa v Ljubljani. 25. marca, na praznik Marijinega Oznanjenja je ob pol štirih popoldne slovesen shod. Dohod v kapelo je izjemoma direktno s ceste, ne skozi cerkev kot po navadi.

c Romarjem k Sv. Hemi na Koroškem. Več nekdanjih romarjev me je prosilo, da bi zopet obnovili romanje k Gospasveti, Sv. Hemi in drugim božjim potom na Koroškem. Pripravljen sem prevzeti vodstvo romanja, če se do 10. aprila t. l. oglasi pri meni 20—30 romarjev — pismeno ali osebno —, ki so pripravljeni iti. Seveda bo moral vsak sam skrbeti za potni list v Nemško Avstrijo. Šli bi kakor navadno 4. petek po Velik noči. — Matevž Demšar, posestnik, Zapreval, p. Poljane nad Škofjo loko.

Orlovski vestnik.

Dijaški Orel III. (učiteljski) v Mariboru priredi v torek, dne 25. marca ob 5. popoldne v samostanu št. šolskih sester svojo prvo akademijo. Spored vsebuje zelo zanimive točke. Poleg simboličnih vaj, ki so našelnikovo originalno delo in predstavljajo razvoj orlovstva, so na sporedu tudi nova kompozicija orlovske pesmi »Orel leti proti goram«, ciklus Sardenkovih »Nebo žari« (komp. Al. Mihelčič) in deklaracija »Domov«. Tudi vadiški naraščaj bo nastopil. Akademijo zaključijo bradja in simbolična slika »Orlovo hrepenenje«. Sodeluje orkoster dijaškega Orla. Vabimo k obilni udeležbi.

Višnjugerske Orlice priredimo na praznik 25. in v nedeljo 30. marca ob pol 8. zvečer v društveni dvorani pri fari orliško akademijo, h kateri najto-pleje vabimo vse naše prijatelje. — Odbor.

Turistika in sport.

Članom Slovenskega lovskega društva v veščnost. Da se omeji prevelik odstrel naše najplemetnejše divje kuretine, je občni zbor društva sklenil, da se odstrel petelinov letos prične šele s 16. aprilom in da sme vsak član društva v loviških Sloveniji ustreliti letos samo enega velikega petelina. Apeliramo na discipliniranost članov, da se tem sklepom pokore. Kdor hoče biti pravičen, mora priznati, da je zaščita divje kuretine umestna, četudi ni vsem všeč. — Za odbor Slovenskega lovskega društva: Dr. Lovrenčič, predsednik.

Nogometna tekma Ilirija v Varniškiški SK je vsled deževnega vremena odpovedana ter se vrši na praznik 25. marca. Tudi za danes napovedana tekma Slovan v Ilirija komb. se vrši le ob ugodnem vremenu.

Motoklub Slovenija sklicuje svoj redni občni zbor na dan 30. marca ob pol 10. dopoldne v srebrni dvorani hotela Union. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika, 2. poročilo tajnika, 3. poročilo blagajnika, 4. poročilo nadziralcev, 5. volitev predsednika, podpredsednika, 5. odbornikov in 2. namestnikov ter 2. nadziralcev, 6. predlogi, ki se morajo vložiti pri tajniku pismeno vsaj pol ure pred občnim zborom. V slučaju nesklapnosti se vrši pol ure kasneje občni zbor ob vsakem številu članov. — Odbor.

Nogometna tekma med mariborskima kluboma SV Rapid in JSSK Maribor se vrši danes. Sodi g. Frankl.

Prosveta.

Anton Lajovic:

O smereh glashbene kritike.

Kaj je umetnost? — Kaj nam naj pomenja umetnost? — Z odličnim našim umetnikom sva se o tem pred mnogo leti pogovarjala. Naša umetnost je tačas rastla neobogljena, zapuščena brez nege in gorkote. In on je resignirano vzdihnil: »Ah, umetnost je zgolj nakit življenja! V resnici, boljši del našega občinstva jemlje umetnost še za nakit, toda večjemu delu umetnost ne pomeni niti toliko.

Če pa naj je umetnost zgolj nakit, potem je pač opravičeno, da se predvajajo občinstvu ne glede na provenienenco le ona dela, katera so zmogljiva čim najbolj za b a v a t i. Zares potem ni važno, ali so ta dela nemška, laška, francoska ali Bog vedi kakšna, samo da zabavajo. Potem je tudi prav, da se kritika suče samo okoli načina izvedbe in da se ne bavi z duševno fiziognomijo podanih del. Če je umetnost samo razvedrilo, je njena vrednost samo v tem, kako čimbolj zadovolji posameznika. Nasproti celoti naroda nima ona potem nikake zveze in obveze, nikakega pomena, nikakih pravic in dolžnosti.

Toda po mojem je umetnost mnogo, mnogo več kot samo nakit življenja. Ona je marveč zame ena najodličnejših funkcij duševnega življenja narodovega. Če pa to stoji, pa izgubi umetnost zabavalno vlogo in vsako samo na posamezni individui relacijonirano pomembnost. Potem postane za kritika pomembno: delo samo, zanimiva: duševna fiziognomija tvorca umetnine in stopi na stran pomembnost načina izvajanja. Ako je umetnost funkcija naroda, postane, posebno pri tako malem narodu, kot smo mi, vrlo aktualno vprašanje: Kako naj se razvija naše kulturno življenje, da s čim manjšo izgubo sil in s čim manj zmotnimi stranpotmi dosežemo svoj cilj, namreč krepko udejstvovanje svoje lastne narodne duševne individualnosti in nje vtelešenje v umetniške like.

Če gledam naše umetnostno življenje s tega vidika, se mi takoj pokaže, da je pomembnejše motrenje programa in v njem zapopadenih del, kot pa razmišljanje o kvalitetah načina izvedbe.*

Kakor pa dirigent, ki se poda v javnost, riskira glede svojega načina izvedbe eventualno nezadovoljstvo in temu primerno kritiko, ne uvidim, zakaj bi se ne smela jednako kritiki podvreči tudi linija njegovega programa; saj ta je vendar mnogo važnejša, ker ima govoriti o stvarih samih. Pri taki presoji seveda ni drugače mogoče, kot da se dotaknem tudi dirigentove umetniške osebnosti, saj on je vendar nositelj svojih programov, v njih se je kristaliziral njegov umetniški svetovni nazor, pokazala njegova filozofija o umetnosti. To ni nič bolj in nič manj osebno, kot če bi kritično motril način, kako je dirigent kakšno delo izvajal, ali bolj ali manj temperamentno, ali bolj ali manj tehnično dovršeno. V vsakem načinu izvajanja se pokazuje osebnost dirigentova in vsaka bodisi pozitivna, bodisi negativna presoja te osebnosti ne more biti drugačna, kot osebna, to je: vedno na osebo dirigenta se nanašajoča. Mislim, da ni umestno smatrati tako kritiko za napad, razen če že vsako neugodno sodbo končno smatramo za napad. Mnenja sem pa, da vendar ne moremo vedno ostati na tistem primitivnem kulturnem stališču, da bi za kakršno-koli domačo umetnostno enunciacijo ne smeli imeti drugega, kot pavšalno pohvalo. Prepričan sem, da more biti umestna opozoritev na kake senčne strani umetniškega udejstvovanja le koristna za napredek.

Ali je Čehom kaj škodovalo, da so se učili pri Nemcih in ali je Smetana zato manj češki?

Na to vprašanje si pridržim za prihodnjico obširnejši odgovor, danes bi pripomnil le tole. Zame kultura kakega naroda, specijelno umetnostna kultura ne obstoji zgolj v občestvu umetnikov-tvorcev, temveč je zelo bistveno, da dela tvorcev najdejo intenzivno resonanco med lastnim narodom. Se pomembnejše pa se mi zdi, kakšna orijentacija in koliko razrahljana kulturna tla se prepuščajo nasledujoči mlajši generaciji. Če se umetniki-tvorci opirajo se na lastno krepko individualnost primeroma lahko otresejo tujih kulturnih predsodkov in najdejo sami sebe, pa nikakor ni izključeno, da njihov narod in njihovo nasledstvo vsled istih predsodkov še dolgo blodi po stranskih zmotnih potih in trati dragocene energije, predno se zopet znajde na pravi cesti.

Ni namreč mogoče umetnostnega in kulturnega življenja izolirati od vsega drugega življenja narodovega, zlasti ne od političnega. Ne da se misliti možnost, da bi umetnostno in kulturne življenje naroda lahko potekalo in svoji posebni ravnini, vse drugo duševno življenje naroda pa zopet v povsem drugi ravnini. Prvo na primer v ravnini internacionalizma, drugo pa v ravnini nacionalizma. Vse preveč je zvezano duševno življenje naroda, da bi bila taka izolacija brez velike škode mogoča.

* Boga mil! Ne more nam biti na primer vseeno, ali v Mariboru, kot narodno napram Nemštvu najbolj eksponirani izvajajo »Freischütz« in »Dreimäderlhaus« in se veselijo navzočnosti par Nemcev v našem gledališču, ali pa se orijentirajo drugače. To nas zadeva na naš življenski nerv. Odpira temeljno vprašanje, kak bodi naš odnos nasproti tujim kulturam.

Dokler ni kulturna samozavest naroda popolnoma dorasla, je kulturni internacionalizem, napačno umevan, brez dvoma zapreka za politično dozorevanje naroda.

Skratka, moj credo je, da je nam, kot malemu narodu, za katerega je dragocena vsaka duševna energija, potreba ekonomije v našem kulturnem in umetnostnem življenju, da nam je torej potrebna kulturna in umetnostna politika. Dokler take potrebe ne bomo vsi občutili, do tedaj bo potrebna, žal, celo kulturna »policija«, nasi je tudi ta ali oni perhorešira.

Razpravljajoč o koncertnih programih, nisem imel drugega namena, kot vendar že enkrat opozoriti na važno umetnostno-politično vprašanje.

Da je prišlo do nesporazuma, sicer ni preveč presenetljivo, saj vemo, da vzgojeni v dogmi internacionalizma umetnosti često perhoreširamo že, če rabimo besedi umetnost in politika v eni sapi.

Dr. Joža Glomar:

»Jezični svetnik«.

Nedavno je v publikacijah zagrebške akademije izšel T. Maretića »Jezični svetnik«, praktično popularna knjiga, kakor bi jo človek med učenimi publikacijami kake akademije ne pričakoval; izšla je kot 7. zvezek zbirke »Znanstvena dela za opčo naobrazbo in obsega v obliki velike osmerke nad 200 strani.

Ta obsežni »Hrvatski ili srpski jezični svetnik za sve one, koji žele dobro govoriti i pisati književnim našim jezikom«, je za našo književnost in našo znanost v marsikaterem oziru simpatična prikazen. Nastal je iz istih razlogov, ki so rodili Breznikov »Slovenski pravopis« in Beličev »Pravopis srpsko-hrvatskog književnog jezika«, ki je izšel lani, dasi se njegova uredba in razvrstitev gradiva v marsičem od obeh razlikuje. Rodila ga je, kakor razlaga Maretić v uvodu, nujna potreba. Srbohrvaški književni jezik se nahaja že nekaj let sem v težki krizi, ki se je začela že v predvojni dobi. To je dobro znano vsem, ki jim je na srcu čistost in pravilnost književnega jezika in ki ne mislijo, da naš književni jezik nima svoje posebne nature kakor drugi kulturni jeziki, in da je vse dobro, kar kdo napiše. Po končani svetovni vojni in proglašitvi naše mlade države se je to zlo tako razpaslo, da veljata za pravilno označbo stanja, v katerem se srbohrvaški književni jezik danes nahaja, samo dve besedi: kaos in anarhija. To so javno povdarili že razni hrvaški in srbski književniki. Malo književnikov je, še manj pa časnikarjev, ki bi se zavedali, da svoj lastni jezik dobro in pravilno pisati nikakor ni lahka stvar, da je to marveč neke vrste umetnost, ki se s človekom ne rodi, ampak pridobi s trudom in marljivostjo. Mnogim piscem pa tak trud mrzi in zato gaziyo vsa najbolj običajna in najbolj važna pravila, pri tem pa še govorijo: tako treba pisati, kakor pišemo mi, vse drugo je neumnost; na Vuka, Daničiča, Ivekovića se danes lahko ozirajo samo ljudje z zastarelimi nazori in omejenim umom. Tako je mislil in govoril n. pr. tudi Skerlić. Temu paradoksnem slučaju, da govori literarni zgodovinar tako prezirljivo o čistosti in pravilnosti jezika, se pametni ljudje niso začudili, saj so videli, da je danes doba paradoksov. Ljudje, ki se v tej reči strinjajo s Skerličem, govorijo tako v imenu književne svobode; oni si ne dajo svobode kratiti od kakšnih pedantov, katerih omejeni pogled ne sega preko okvira šolske gramatike. Svoboda je lepa reč, toda neomejena svoboda vodi v kaos in anarhijo povsod, tudi v književnosti. Če bi ti ljudje imeli prav, če bi torej res bilo vse dobro, kar koli kdo napiše, bi to pravilo moralo veljati tudi za vse druge jezike in ne samo za našega. Toda kaj vidimo namestu tega po književnostih kulturnih narodov od starih Grkov in Rimljanov pa do današnjih narodov, ki so večji in bolj kulturni ko naš? Vidimo, da so vsi pisatelji, ki jih po pravici imamo za velike in klasične, o čistosti in pravilnosti jezika mislili popolnoma drugače. Človek lahko n. pr. Skerliča spoštuje kot književnega zgodovinarja, v teh vprašanjih pa je pametnejše, če se ravna po nazorih kakega Platona, Ciceroa, Voltaira, Goetheja, Manzonija ali Turgenjeva in enakih velikanih, ki so se vsi trudili, da bi pisali kolikor se da čisto in lepo.

V ta kaos in anarhijo književnega jezika treba uvesti red in enotnost v pravopisnih in slovniških oblikah in v leksikonu. Ena največjih nevolj v današnjem srbohrvaškem književnem jeziku je v tem, da rabijo Srbi in Hrvati za isti pojem različne besede, n. pr. čas — ura, delo — posao, krivica — kazneni, odpuščanje — dopust, požorišče — kazališče, stanica — kolodvor itd. Večkrat razlike niso tako velike, n. pr. jezički — jezični, slovenački — slovenski, tačka — točka, verovatno — verojatan. Fatalnejše je seveda, če se dobijo besede, ki se enako glase, pa imajo pri Hrvatih drugačen smisel kakor pri Srbih, tako je n. pr. »naučnik« pri Hrvatih »vajenec« pri Srbih pa »učenjake«, »puk« je Hrvatom »ljudstvo«, Srbom pa »regiment«!

Da se te in enake neenotnosti odpravijo, je Maretić sestavil svojo knjigo, ki je mišljena kot suplement k Ivekovićeve mu slovarju in zaradi tega tudi alfabetsko urejena. Maretić

popravlja pogrešne Ivekovićeve navedbe in dostavlja marsikaj, kar se v Ivekoviću dobrega še ne nahaja. V dvomljivih slučajih ni več tako rigorozen, kakor je bil svoje dni v svoji »Gramatici in stilistiki«, najlepše pa je na njegovi knjigi to, da ne predpisuje kratkoma, ampak razlaga in motivira, tako da mu lahko tudi človek brez posebne filološke izobrazbe sledi.

Iz te — praktične — ureditve njegove knjige izhaja pač tudi dejstvo, da je nje drugi del, nauk o sufiksih, ki bi moral biti eden izmed nje glavnih temeljev, tako kratek. Na njem se ob enem vidi tudi slabost Maretićevega dela. Ta drugi del je samo poskus odlomka tega, kar v enaki meri manjka nam Slovencem, kakor Hrvatom in Srbom: slovnice književnega jezika. Vse naše slovnice — in slovarji — so zgrajeni na gradivu, ki je vzeto iz ljudske govorice in kvečjemu še zabeleženo z redkimi ocvirki iz naše historične slovnice. Tako je že na tem, kar pravi Maretić o obliki »pariški — parisk« vidno, da mu je neznan silni vpliv analogije in modernih, novih formatov v knjižnem jeziku. Tvorbe, ki nastajajo na ta način, se v ljudski govorici ne nahajajo, ker izhajajo po večini iz tujejezičnih vplivov, ki se v narodni govorici ne morejo uveljavljati v enaki meri. Slovnica, ki meri te nove — zanj po večini hibridne — tvorbe samo z merili, vzetimi iz življenja govorice preprostega naroda, si seveda ne more pomagati. Namesto da bi vsa to mnogoobraznost po možnosti reducirala na par formul, jemlje vsako prikazen zase in jo tako izolirano traktira v najbolj glupem, t. j. alfabetskem redu! Vsi ti različni »pravopisi«, ki izhajajo zadnja leta pri nas, niso samo dokaz anarhije v naši pisavi, ampak tudi dokument zaostalosti našega jezikovnega študija. Samo po sebi je umljivo, da koraka znanstveni filolog kot regulator z razvojem književnega jezika, toda ta razdalja je pri nas postala že prevelika: razvoj naših knjižnih jezikov je naš jezikoslovje daleč prehitel! To pa ni dobro niti za naše knjižne jezike niti za naše znanstvo. V takih dobah so pojavi kakor ta Maretićeva knjiga znak zavesti, da je treba priti do nekega normalnejšega razmerja med obema komponentama narodne kulture. V tem oziru se lahko tudi Slovenec, ki ga jezikovna vprašanja zanimajo, iz Maretićeve knjige mnogo nauči.

Georges:

Slovenščina in Slobenarji.

II.

Skoraj neverjetno je, kako so nam Slobenarji slovenščino germanizirali, — je nadaljeval Munla Bekir. Vse pa iz neznanja in stremljenja, da bi se ustvarila po nemškem vzorcu slovanaka književna govorica. Tod Slobenar ne samo, da slovenščino ni znal in ne zna, temveč mu je tudi nemščina tuja. Kajti kakor govori slovensko po nemško, tako govori nemško po slovensko. Slobenar ne razloči nemškega h od ch. Dočim izgovarja polglasnik v slovenščini za ä, izgovarja v nemščini polglasnik tam, kjer jih ni. Na primer: slovenski »lončec« in nemški »ab«.

Slovensko izražanje: »ne utegnem«, »snočič«, »davič«, »drevič«, »obkorej«, »dokorej« itd. je izginilo in namesto tega imamo: »nimam časa«, »včeraj zvečer«, »danes jutraj«, »danes zvečer«, »ob kateri uri«, »do katere ure« itd. Vse to pa Nemcem na ljubo, ker so se bali, da bi jih Nemci ne razumeli. Iz istega razloga so pisali in še pišejo: Milavec, Milavec-a, Milavecov in Lajovic, Lajovica, Lajovicov, namesto: Milavca, Milavčev in Lajovca, Lajovčev.

Dalje se piše: »v kolikor«, »v naprej« samo zato, ker se pravi po nemško: »insoweit«, »inwiefern« ter »in vorhin« etc. Da zdostuje »kolikor« in »naprej«, slobenarju ne gre v glavo.

Tam, kjer zobotrebece delajo, imenujejo sveženjček zobotrebecev (okoli petdeset) »butarico«. Bog ne zadeni, da bi trgovec rabil to besedo! Ne! on pravi »zvezeke«, zato ker se pravi po nemško »Bündel«.

Ker se pravi po nemško »Spielkartenc«, se pravi po slovensko »igralne karte« namesto kratkoma »kvarlec«, »Karten spielen« — »kvartat«.

»Vorspiel« in »Nachspiel« v glasbi prečajo »predigro« in »zaigro« ali celo »pogro«. Pravilno pa bi bilo: »zaigra« in »doigra«. Sam Bog večni vedi, kdaj se bomo navadili misliti po slovensko.

Nadaljnih zgledov je skoro brez števila. Tako posnemanje nemščine je znak globoko vkoreninjenega hlapčevstva.

Kdor se ne briga za svojo materinščino, se tudi za druge stvari ne. Kdor je polovičar v svojem materinem jeziku, je polovičar tudi v svoji stroki. Materinščino spoštuje samo tisti, ki si je prizadeva spoznati do popolnosti.

Res je, da smo v marsičem navezani na kulturno močnejšo nemščino, toda nikakor ni potreba, da izgine popolnoma vsak slovenski jezikovni čut. A pri nas so nekateri tako navezani na nemščino, da morajo biti izrazi celo istega spola v slovenščini kakor v nemščini.

Naj te opozorim še na nekaj cvetk, kolikor se jih v naglici ravno lahko spomnim.

Biser in dika slovenskega jezika je beseda »imejitelj« namesto »imitelj« ali »imetičnik«. Imejitelj je podobno, kakor če bi po nemško rekli: »Inhaber« ali »Inhaberer«.

Dalje: »odda« se stanovanje z in brez hrane — mesto »a hrano ali brez njec«; »pred in po

vojni«, namesto »pred vojno in po njej«. Nemško »Umdrehung« prevajajo z »obrat«. Toda motor, ki se samo obrača, pa ne vrti, ni za nič. Zato se pa mora reči na primer: »turbina ima toliko in toliko vrtincev ali zavrtov v minuti, ne pa obratov.

Kras slobenarščine so tudi posesivne tvorbe iz samostalnikov, ki pomenjajo nazive stvari: n. pr. juhin ekstrakt itd. »Stacheldraht« prevajajo po slovensko: »bodičasta žica« namesto »trnjeva žica« ali »trnjev drat«. Seveda poreče kdo, da je »drat« nemška beseda. Žica je pa pristno slovenska! Toda ena beseda ni en konj. Ne rečem, da naj se po nepotrebnem jemljejo nemške besede v knjigo. Ali če se vzame namesto nje kaka druga, kakor n. pr. »žica«, »kovčeg« (pri nas ljudje ne vedo, da je ta beseda iz ruščine vzeta in se glasi: kovčeg, gen. kovčega), mora biti gibčna, da se z njo kaj napravi. Če pa hočem reči: »Draht-netz«, je mnogo bolj pripravnost: »dratena mreža«, nego »mreža iz žice« (»žičasta mreža« ne pomeni »Drahtnetz«).

Znano je, da ima sedajnikova oblika dovršnega glagola tudi futurini pomen (v ruščini velja to pravilo zelo strogo). »Vršiti se« pa ni dovršen glagol, zato se torej nikakor ne sme pisati: »pogreb se vrši jutri«, temveč kvečjemu: »pogreb se bo vršil jutri«, a tudi to je odveč, kajti pri nas popolnoma zadostuje, če se reče: »pogreb bo jutri«.

Med največje šintarje slovenskega jezika spadajo juristi. Ti znajo tako malo jezika, da jim je napoti gibčni slovenski glagol. Ker namreč nemščina ne pozna dovršnih, nedovršnih, ponavljalnih in drugačnih glagolov, se juristi s slovenskim, mnogo silnejšim glagolom nikakor ne vedo pomagati. Veliko predolg bi bilo, če bi hotel naštevati jezikovne samovoljnosti juristov. Najbolj znan je pač pasus v legalizacijski klavzuli: »predstojajo (ali »predležajo«) listino pred menoj podpisal«. Okorelemu, nemško mislečemu juristu se zdi, da bi bil strašanski greh, če bi zapisal lepo po slovensko: »navzočno (to je tisto, ki je navzoče, pred očmi) listino vpričo mene podpisal«.

Če ti še omenim, da se pri nas ljudje bahajo z znanjem ruščine, na ta način, da pišejo: Pjotr, gen. Pjotra, in Jasnaja Poljana, gen. Jasnaje Poljane, namesto Petra in Jasne Poljane, to samo dokazuje, da polovičar ostane polovičar, kamor se dene, kakor sem ti že prej omenil.

Skratka: Slobenar je človek, ki zna morda kakih tristo besedi, ki pa nima niti pojma o strukturi jezika in o slovniči, toda hoče na vsak način iz teh svojih zakladov napraviti kako enciklopedijo. Cigar besedni zaklad pa je malo večji, tistemu očita, da lovi besede po Plotéršniku. Na shodih zlasti se vidi, kako malo je ljudi, ki bi gladko govorili. To je stokanja in jecljanja, da je loj! Slišati ni drugega nego: ee, mm, ee in pa kateri, kateri in zopet kateri — sami zopni oziralni stavki. Pri tem se pa še govornik spakuje s takozvano književno govorico, in nazadnje ima vsa govoranca, tako lice kakor — sit venia verbo! — popegljan smrkelj.

K lepi slovenščini bi največ pripomoglo (pravzaprav bi bila to njegova dolžnost) naše dnevno časopisje. Toda o tem rajši molčimo. Poudarjam samo, da izgovor z naglico, s katero se piše, ni opravičba. Kolesar, ki hitro vozi in se zaletava v občestne kamne, pač ne zna voziti. Če čitaš »skubiti, skubim, skubik«, takega neznanja prav gotovo ni naglica kriva.

Kolikor se spominjam, kar mi je Munla Bekir povedal, sem zapisal. Poudarjam pa, da njegovo mnenje ni merodajno. A zdelo se mi je potrebno, da se te opombe spravijo v javnost. Ker se že nihče drugi ne zmeni za kvaro, ki se dela slovenščini. Kmalu bo preteklo štirideset let, kar je umrl prvi bičar slobenarjev, ignorantov in packonov jezika, Fr Levstik, pa je treba v šestem letu po osvoboditvi od Nemcev in nemštva še vedno trobiti osnovna pravila slovenske pisave in govorice. To je sramota!

Sporod koncerta pevskega zbora Glasbene Matice iz Maribora, ki se vrši v ponedeljek 24. t. m. ob 8. zvečer v Unionski dvorani. Koncert vodi ravnatelj Fran Topič, izvajajo 95 članov Glasbene Matice Mariborske. 1. Pavlič: Če rdeče rože zapade sneg, narodna. Hubad: Jaz mam pa konjca belega in Gor čez jezero. 2. Fajgel: Stara ljubezen. Prohazka: Moravska narodna. Adamič: Ljubici. Marolt: Kosa in Michl: Atila in ribič. Odmor. 3. Konjovič: Pod pendžeri. Spoljar: Malo je, malo ti, ter Adamič: Kralj Matjaž. — 4. Lajovic: Kiša pada. Schwab: Zdrava Marija. Premrl: Zakaj in Mokranjac: Narodne pesmi iz stare Srbije in Makedonije. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni, kjer se dobi tudi tiskani spored z besedilom pesmi.

IX. muzikalno predavanje za mladino, ki nosi naslov »Orgle in orgelske oblike«, se vrši v sredo, dne 26. t. m. ob 7. zvečer v ljubljanski stolnici. Celotni spored izvajajo ravnatelj stolnega kora g. Stanko Premrl. 1. Predigra, medigra, poigra: a) Krek: Slavnostna predigra, b) Brahms: Koralna predigra »Pogled na mladika«, c) Premrl: Poigra, 2. Pregled orgelskih registrov v improvizirani igri: a) vijolinski registri, posamezni in naraščajočem zboru, b) flavte in burdoni, posamezni in naraščajočem zboru, c) principal, posamezni in naraščajočem zboru, d) generalni crescendo s celimi orglami (posamezni registri deloma kot soliregistri v triolgru). 3. Sonata. va-

rijacija: a) Mendelsohn: V. orgelska sonata, b) Renzo Rossi: Tema z varijacijami. 4. Tokata, fuga: Bach: Dorska tokata, Schuman: Fuga. Uvodne besede so tiskane na sporedu. Mladino opozarjamo na to izredno predavanje, stariše pa prosimo, da počakajo svoje otroke pred stolnico par minut pred 8. uro, ko konča spored.

Jesenice. Katoliško delavsko društvo vabi na XIII. prosvetni večer, ki se vrši 25. marca na praznik zvečer ob osmih v Katol. domu pod geslom: Ave Marija! Spored: 1. Ave Marija: Sattner: Assumptio. Ženski zbor. 2. Ave Marija: Anton Vodnik (žalostne roke). Alegorija. 3. Cerkveni Ave: Orkester iz sladbe: Svatba. 4. Pomladni Ave: Prizor iz igre Mather Dolorosa. S. Sardenko. 5. Poslednji Ave: I. slika iz pasijona (Slovo iz Betanije). 6. Ave Marija: Foerster (Gorenjski slavček, opera), poje mešan zbor s spremljevanjem orkestra. 7. Ave Marija v slikarstvu. Predavanje o Marijinih slikah s 56. skioptičnimi slikami.

Ljudski oder.

Nedelja, 23. marca: »Stric v Toplicah«. Noviteta. Veseloigra v štirih dejanjih. Začetek ob 4. pop. Knjigovodja Donat, zal mladenič, sledi iz srčnih potreb svojih izvoljenki Anici v Toplica. Pred par dnevi se je ž njo na originalen način seznanil in vanjo zaljubil do ušes. V Toplicah išče prilike, da bi Anico zasnubil pri njenem stricu. Res se mu večkrat poskuša približati, toda ta, čemer čudak in obenem namišljen bolnik, ga nikakor ne pusti do sebe. Ali vztrajnemu je uspeh zagotovljen. S pomočjo tete Ožirjeve, sodavičarja Graha in njegove soproge, se prevejanemu Donatu vendarle posreči približati se staremu čemerki in dobiti njegovo privoljenje.

Po svetu.

Dr. V. Šarabon:

Boj za severni tečaj.

Nabral sem literature, kar je je pač v Ljubljani mogoče dobiti: izjave konzula Hammerja, raziskovalca Amundsena, odkritelja Stefanssona, geografa Baschina, znanega aeronavta majorja Parsevala, kapitana Boykova, poročila o izjavah Coolidgea, Denbyja, Litvinova itd. Ker se za letošnje poletje pripravlja hud boj, bomo pogledali, za kaj gre.

Okoli severnega tečaja, zlasti med tečajem in Alasko, je še nekoliko nepoznanega sveta, računajo ga na več kot poltretji milijon kvadratnih kilometrov. — Na naši kartici ga mora biti malo več, kakor ga je pa risar očrtal. — Ameriški geofizik Harris je leta 1911 iz opazovanja plime in oseke teoretično dokazoval, da je tam trdna zemlja in ne samo premikajoč se led, kakor sta ga na primer našla na svojih potovanjih Nansen in Peary. Kanadski polarni raziskovalec Stefansson je leta

Narodno gledališče.

DRAMA.

(Začetek ob 8. uri zvečer.)

Nedelja, 23. marca: »Cezar in Kleopatra«. Izven. Ponedeljek, 24. marca: Zaprto. Torek, 25. marca: Ob 3. popoldne: »Danes bomo tičic«. — Izven. — Ob 8. zvečer »Kamela skozi uho šivanke«. — Izven. Sreda, 26. marca: »Tri maske«, »Smešne precioze«, »Priljudni komisar«. — Red A. Četrtek, 27. marca: »Ašantak«. — Red B. Petek, 28. marca: »Cezar in Kleopatra«. — Red E. Sobota, 29. marca: »Faust«. V prid Udruženja gledaliških igralcev. — Izven.

Nedelja, 30. marca: »Cezar in Kleopatra«. — Izven.

OPERA.

(Začetek ob pol 8. uri zvečer.)

Nedelja, 23. marca: »Carmen«. Ljudska predstava. — Izven. Ponedeljek, 24. marca: Zaprto. Torek, 25. marca: »Madame Butterfly«. Gostuje ga Debička. — Izven. Sreda, 26. marca: Zaprto. Četrtek, 27. marca: »Traviata«. Gostuje ga Debička. — Red D. Petek, 28. marca: »Možiček in plesni večer«. Red F. Sobota, 29. marca: »Rigoletto«. Gostuje ga Debička. — Izven. Nedelja, 30. marca: »Faust«. — Izven. Ponedeljek, 31. marca: Zaprto.

Nedelja v Narodnem gledališču. Opera vpripori danes zvečer ob pol 8. »Carmen«. Predstava se vrši kot ljudska predstava pri znižanih opernih cenah. — V dramskem gledališču pa je prva repriza historične komedije angleškega pisatelja Shawa: »Cezar in Kleopatra«.

kopljejo namreč premog tudi pozimi. — Zračna letala postanejo lahko sredstvo, s katerim se da v par urah doseči več, kakor prej z dolgoletnimi napornimi in nevarnimi ekspedicijami. Leta 1918. je Peary, odkritelj severnega tečaja, pozdravil Stefanssona in mu je rekel, da je bil on gotovo zadnji, ki je delal še po metodi stare šole: sani, pes in odkritelj. Prišli bodo dnevi, ko bomo obiskovali severni tečaj le še v zračni ladji, ali pa v podmorniku, kakor je pripomnil Stefansson. Sicer je pa vse to prerokoval že stari Jules Verne pred petdeset leti.

Zračni promet ne pozna terenskih težkoč, zledenele pušave in nakopičeni led mu ne delajo nobenih ovir, v par minutah napravi letalo pot večdnegnega truda prejšnjih dni.

In koliko več se z letala vidi, že z majhnih višin! Na ladji ali pa korakajoč ob saneh smo lahko tik v bližini neznane dežele, pa je ne vidimo. To se je pripetilo na primer Nordenskjöldu leta 1878 in Nansenu leta 1893, obema ob sibirski obali. Samo 100 metrov če bi se bila mogla dvigniti, pa bi bila zagledala hribovito deželo, ki jo je odkril šele leta 1913 ruski kapitan Vilkiški. Če se pa dvignemo recimo 700 metrov, smo že v središču kroga s polmerom 100 kilometrov. — Od Ljubljane do Trsta znaša zračna črta 73 km, do Reke nad 80 km, do Zagreba 118 km.

Zračni promet v polarnih pokrajinah ob lepem vremenu zelo čist, ledu prosta zemlja se prav razločno odloči od ledenih poljan. Poleti je sicer tam gori večkrat megla, a ne gre visoko in se vozimo nad njo, pozimi pa skoraj nikdar ni ne megle in ne oblakov in smatrajo zato nekateri zimo še bolj za ugodno kakor poletje; seveda vsled trajne noči le s pomočjo zadostne orientacije.

(Nadaljevali in končali bomo ta članek v prihodnji nedeljski številki.)

Novo razkritje o Grenlandiji.

Danski učenjak Lauge Koch se je vrnil septembra meseca lanskega leta iz Grenlandije, kjer je bival cela tri leta. Posrečilo se mu je preiskati severni del Grenlandije in priti na severni rtič tega otoka, ki je po Avstraliji največji otok sveta in ki meri približno četrtno Evrope. Grenlandija je popolnoma zakrita od ogromnih ledenikov. Lauge Koch je prišel v Grenlandijo leta 1920. in se je pripravil na svojo ekspedicijo v najsevernejši nasebini Grenlandije Etah, ki šteje 200 Eskimov. 10. marca 1921 se je napotil proti severu in je vzel s seboj več Eskimov, 19 sank in 200 psov. Za aprovizacijo je bilo natovorjenih 4 ton živeža v konzervah.

Ko so nastopili pot, je padla temperatura na 40 stopinj pod ničlo, a ko se je čez nekoliko dni temperatura dvignila na trideset stopinj pod ničlo, se jim je zdelo, da že lahko uživajo sieste v solncu. Potovali so po zamrznjeni morski ožini, ki loči Grenlandijo od severoamerikanskih otokov. Za zadnji del ekspedicije je Kohl pridržal samo 3 Eskime, 2 sani in 32 psov. 13 majnika so mogli končno zasadi v led in sneg na severnem rtiču (Kap-Morris-Jesup) dansko zastavo. Poginila pa jim je tudi polovica psov, tako da je nastala velika nevarnost, da se ne bodo mogli več vrniti. K sreči so končno zadeli na čredo moških volov, od katerih so deset ustrelili. Dva meseca je ostal Koch na Peary polotoku (tako se imenuje severni del Grenlandije) in potem so se vrnili po celini nazaj. Potovanje preko ledenikov, snežnih zametov, visokih ledenih gor, je bilo silno naporno, ves živež jim je pošel in končno so morali zeklati vsak dan enega psa, ki so ga surovega pojedli. 10. avgusta so šele prišli do enega prejšnjega depota in s tem so bili rešeni. Koch je ostal še dve leti v Grenlandiji in je napravil zelo zanimive poizkuse z avtomobili po snegu in ledu. Trdi, da se bo z avtomobili dalo najlažje potovati v polarnih deželah.

Podkupljiv tisk. Pariška Humanité je očitala vsem velikim listom, da so bili od ruske vlade podkupljeni. »Matin« je vložil vsled tega tožbo. V procesu, ki se pravkar vrši, je bil zaslišan tudi bivši ruski finančni minister Kokovcev. Kokovcev je potrdil, da je »Matin« po bitki pri Mukdenu zahteval 500.000 rubljev za ugodna poročila. Pravi tudi, da so od »Humanité« priobčeni dokumenti avtentični. Sicer pa je dejal, da mora kot emigrant biti zelo rezerviran.

Zanimivosti.

USODA ČUDEŽNIH OTROK.

Nekateri otroci so v svojih prvih letih posebnoma brihtni in očarajo starše in druge s svojimi duševnimi vrlinami. Tako beremo o nekem dečku, ki je s šestimi leti izborni šahiral, o drugem, ki je štiri leta star komponiral itd. Navadno taki otroci ali kmalu umrejo ali pa v poznejših letih izgubijo vse svoje prejšnje talente in so taki kot vsak drugi. So tudi izjeme; na primer Mozart.

Najznamenitejši tak čudežni otrok v zadnjih letih je bil William James Sidis, kojega ime so slavili pred deset leti kot ime največjega veleuma. Njegov oče je bil znani vzgojitelj dr. Boris Sidis, ki je vzgajal sina po svojih posebnih teorijah. In otrok se je čudovito hitro razvijal. Dve leti star je znal že brati in pisati, s sedmim letom je bil med najbistroumnejšimi računarji in je napravil na vseučni-

lišču skušnjo iz anatomije — anatomija nas uči, kakšna je sestava telesa —. Osem let star je znal latinsko, grško, francosko, rusko in nemško, poleg angleščine seveda, saj je bil Amerikanec. Z enajstimi leti je študiral že na univerzi in je nekoč predaval stvari, ki so povzročile med profesorji in dijaki brezmejno začudenje. S šestnajstimi leti je dosegel čast, ki odgovarja našemu doktoratu in osemnajst let star je postal profesor na univerzi. S tem je dosegel višek. Ko je bil star devetnajst let, se je udeležil neke socialistične demonstracije, je dejansko napadel policijskega uradnika in je bil obojen na osemnajst mesecev zapora. Še preden so meseci potekali, je ušel, potem je pa izginil. Sedaj je neki časniški poročevalec to oboževano čudo našel. Mladenič, ki ga je hotel oče pokazati človeštvu za zgled nove vzgoje, živi sedaj zelo ponižno in skromno kot navaden pisarniški uradnik v Novem Jorku. Na teden zasluži samo 20 dolarjev, kar je za ameriške razmere zelo malo; saj zasluži izučeni rokodelci po 10 dolarjev na dan. Petindvajset let je sedaj star, računa pa z računskim strojem, on, nekdanji računarški veleum! Na obleko in sploh na zunanost ne da dosti in zredil se je, da mu je obleka premajhna. Pravil je časnikarju, da si ne želi ničesar drugega, kakor da bi malo več zaslužil, da bi si za slabe čase nekaj prihranil. Tudi bi rad kakšno tako delo, kjer bi mu bilo treba manj misliti! Tak je navadno zaključek čudežnih otrok.

Misijski.

MODERNI KOONVERTIT IN MISIJONAR.

Iz Indije prihajajo zanimiva poročila o misijonarju Wallaceju, ki je bil najprej protestant, potem pa med pogani v Indiji polagoma spoznal puhlost protestantizma ter postal katolik.

Rodil se je V. Wallace 2. marca 1863 v Dublinu kot najstarejši sin odpadlega presbiterijanskega duhovnika irske državne cerkve. Verske vzgoje ni užival nikake, ker je pač oče živl v prepričanju, naj si otroci sami ustvarijo verski nazor. Viljemu se je že kot otroku vzbudilo hrepenenje po veri in začel je čitati sveto pismo. Ta študij ga je privedel do vere v Kristusa.

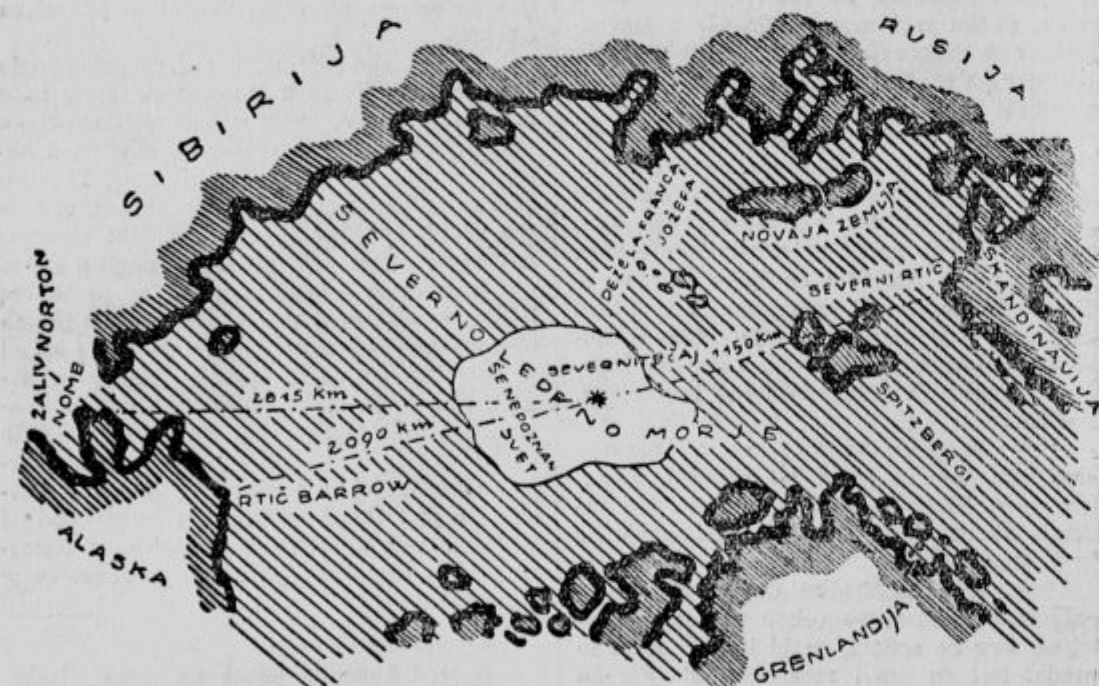
Leta 1882. je vstopil v duhovski stan ter bil v Dublinu po triletnem študiju posvečen v anglikanskega duhovnika. Tri leta je nato deloval v domovini, a žel malo uspeha. Veliko je tudi h temu neuspehu pripomogla oblapna protestantska etika. Da bi pa le kar največ storil za Kristusa, se je ponudil londonski misijonski družbi, ki ga je leta 1889. poslala v misijon v Bengalijo v okraj Krišnagar.

Kot pogoj uspešnega delovanja je smatral znanje ondotnega jezika, poznanje šeg in navad ter poglobitev v njih vero; pri vsem tem je pa z bistrim očesom zasledoval življenje ondotnih protestantov. Njih verska mlačnost, brezbriznost za službo božjo, odtujevanje božji besedi, vse to ga je silno potrla. Cerkev ob nedeljah je bila prazna, stik z duhovniki redek, nevednost velika. Gorečnosti med sobratji ter katehisti je pogršel. Pogani sami, opazujoči njih življenje, so smatrali njih vero za vero, ki uči »delaj po svoji volji«.

Čisto drugače se mu je slikala indijska poganska vera: kot vera polna življenja, ki preveča celo življenje Indijca, ki se ponaša s svetimi močmi in spokorniki, ki cenijo božje poti in slovesne obhode, ki vzbujajo verska čustva z neštevili podobami bogov, daritvami in nešteto drugimi stvarmi. Njih edino hrepenenje je po združitvi z najvišjim bitjem, ki se izvrši po smrti. To »vstajenje« duše je glavni nauk Hindu-nauka.

Protestantizem, z golim umskim umevanjem resnic brez zunanega izraza verskih čustev je Wallace-a vedno bolj odbijal. Načelo vere brez dobrih del, brez askeze, se mu je zdelo nezadostno; odbijala ga je tudi protestantska neednost, ločitev v številne sekte, na kar so se večkrat sklicevali pogani sami, češ, najprej se sami zedinite, potem šele pridite oznanjvat svojo vero nam. Poleg tega je protestantizem napram indskemu poganstvu onemogel. Indijski svečenik (guru) govori v imenu svojega boga, ki biva po njih nazoru vedno pri njem, pripravljen pomagati, Kristus pa po protestantskem nauku ne biva več na zemlji. Wallace je videl, da mora prava Cerkev nastopati kot namestnica Kristusa, mora biti nekako sedanji Kristus na zemlji. Tu se je začel poglobljati v študij katoliške cerkve, o kateri je vedel le to, da se v marsičem razlikuje od protestantizma, slutil pa je v njej celo krivo-božtvo. Pridno je študiral katoliške knjige, opazoval življenje katolikov. Kmalu se je začelo v njegovi duši jasni, spoznal je, da je bilo dosedanje njegovo versko prepričanje, sloneče na enem stavku »veruj v Kristusa in zveličan boš« brez prave podlage, odkril je v katoliški cerkvi božjo poslanico. Po hudem notranjem boju se je odločil in leta 1898. prestopil h katoliški cerkvi. Vstopil je k jezuitom, ki so imeli v Bengaliji svoj misijon ter se leta 1901. zopet vrnil v Kalkuto kot profesor v zavod sv. Ksaverija. Kot profesor je veliko deloval z lepim uspehom med mladino ter začrtal novo misijonsko metodo za Indijo: Misijonarji naj se poglobijo v psiho Indije in naj porabijo iz njene naziranja, kar je porabljivo.

Leta 1908. je moral radi bolezni pustiti profesorsko službo. Pomagal je še kot dušni pastir v Dardšilingu, dokler ni podlegel bolezni 24. novembra 1922.

klo, čez severno ledeno morje dosti krajša kakor pa kjerkoli drugje; itd. Vrhu tega so na tej poti poletni dnevi prav dolgi, blizu tečaja od noči sploh nič prekinjenj.

To so gospodarski in prometno-geografski razlogi, zakaj bi bilo dobro zagotoviti si tamošnje kraje in pa ustvariti ugodne prometne zveze — seveda zračne — preko Severnega Ledenega morja. Pridejo pa zraven še drugi vzroki, čisto znanstveni, etični, vzgojni itd., za kar ima pa seveda naš sedanji čas prav malo zanimanja. Oglejmo si posamezne načrte. Največ se govori in piše že par let sem o

Amundsenu.

Norvežan Amundsen je danes najbolj izkušen polarni raziskovalec in je imel dosedaj tudi največ uspehov. Slaven je postal, ko je v letih 1903—1906 na majhni ladji »Gjøa« objadral Severno Ameriko in je tako rešil znano 300 let staro vprašanje severozahodne pasaže. Leta 1909. je prišel Amerikanec Peary (piri) na severni tečaj. Takoj je začel študirati Amundsen vprašanje južnega tečaja, in že 14. decembra 1911 je vihrala norveška zastava na ledeneli in zasneženi planoti tam doli. Rekel je Amundsen, da mu je odkritje južnega tečaja samo priprava za nadaljno in brezprimerno težje raziskovanje severnih polarnih pokrajin. Pečati se je začel zlasti z vprašanjem, če bi bilo mogoče ponoviti ekspedicijo slavnega

Nansena, ki jo je bil ta napravil v letih 1893 do 1896. Nansen je po raznih podatkih sklepal, da gre od vzhodne Sibirije preko severnega tečaja ali mimo njega tok proti Grenlandiji in severnem Atlantiku. — Na naši kartici vidimo blizu Beringove ceste otok Wrangel, naprej na desno ob sibirski obali pa naznačene Novosibirske otoke; Atlantik je od Spitsbergov na desno. — Zato je plul Nansen z ladjo Fram do točke vzhodno od Novosibirskih otokov, ladja je tam v ledu zamrznila, in Nansen je upal, da ga bo peljala čez severni tečaj. Pa ni šla natančno čez, temveč v smeri proti Spitsbergom. Zato sta šla Nansen in tovariš Johansen s psi in sanmi sama naprej proti tečaju, a sta se morala vrniti in sta prezimila na deželi Franca Jožefa. Vsa ekspedicija se je leta 1896 srečno vrnila na Norveško. To pot boče Amundsen ponoviti in upa na še večje znanstvene uspehe, kakor jih je imel Nansen, ki še ni razpolagal ne z aeroplani, ne z brezčimnim brzojavom itd. A s svojo ladjo Maud (izg. mōd) Amundsen dosedaj ni bil tako srečen kakor Nansen s Fram, in smo slišali zadnja leta o samih neuspehih. Ali se je kaj pokvarilo, ali pa ladja ni prišla v pravi tok ali je bilo kaj drugega.

Zato je začel Amundsen pripravljati drugo podjetje. Aeroplan naj bi ga peljal iz mesta Nome ali pa od rtiča Barrow v Alaski do severnega tečaja in od tam naprej na Spitsberge. — Spitsbergi imajo sedaj stalno prebivalstvo,

Interpelantom glede dr. Homanove knjige: »Človek, žitje in bitje«: Štiri pole smo natisnili že meseca oktobra minulega leta, manjka le še besednjakček in kazalo, česar nam pa založništvo doslej še ni dostavilo. Tiskarna potemtakem ne zadržuje. Nadaljnje reklamacije blagovolite nasloviti na kr. zalogo šolskih knjig.

Jugoslovanska tiskarna.

Izpred sodišča.

Radi tatvine drv je bil obtožen že radi tatvine premoga predkaznovani drvar Ivan Habiš v znani mestni hiši, ki je brez vežnih vrat in brez vrat na stopnišču. Ukradel je iz nekega železnikega voza 10 meterskih polen in jih je skril za neko ograjo. Zasačil pa ga je stražnik in je moral nesti polena nazaj. Zagovarjal se je obtoženec, da je siromak brez dela in da je rabil drva zase. Obsojen je bil z ozirom na to samo na 2 dni strogega zapora s postom in trdim ležiščem.

Komunistični umetni večer. Dne 19. januarja je priredil strojevodja Jakob Zorja v Delavskem domu na Turjaškem trgu umetniški večer in sicer v proslavo spomina Liebknehta in Roze Luksemburgove. Pozabil pa je bil na policijo in tega večera ni prijavil. Policija pa je doznala po nekem povabilu, kaj da se vrši. Poslala je tja svoje moštvo in detektive, ki so prireditve ukinili in izpraznili dvorano. Predavati bi moral Zorjov tovariš Ciril Stukelj o umetnosti in proletariatu. Zorja se je policiji uprl, stopil je glasom obtoženec na neko klopi in je pozval svoje ljudi, da proletarci lahko ostanejo v svojem domu. Zorja se je zagovarjal s tem, da je ukinil predavanje, ker ni bilo naznájeno, pozval pa je ljudi, ko jih je policija hotela odstraniti, da lahko ostanejo v svojem domu. Zorja je bil obsojen na 250 Din globe, Stukelj pa je bil oproščen.

Drag tobak. Jože Cvetkovič je bil obtožen, da je ukradel v tobačni tovarni za okroglo 450 Din raznega tobaka. Obtoženi je tatvino priznal in je bil obsojen z ozirom na priznanje na 6 tednov težke ječe in 50 Din takse.

Draga večerja. Ivan Dolinar, delavec v ljubljanski okolici, je vzel puško svojega strica Janeza Česnovarja in je šel na lov. Imel je izredno srečo in je ustrelil v dr. Lukmanovem lovišču 130-140 kilogramov težko lepo košuto. Prinesla sta s stricem košuto domov, kjer so jo razrezali, žena Marija Česnovarjeva pa jim je skuhala kos mesa za večerjo. Ker pa košuta ni bila pravilno pripravljena, je tako dišala po divjačini, da jo niso mogli jesti in so jo porabili za živali. Bilo je to 24. januarja, včeraj pa so bili obsojeni zaradi lovske tatvine odnošno pomoči in prikrižanja in sicer Ivan Dolinar na 3 mesece, njegov stric na 2 mesece in žena njegova pa na 14 dni ječe in so morali tudi plačati drago košuto.

Poizvedovanja.

Oseba, ki je pobrala v torek, dne 18. marca popoldne v Strelški ulici konjsko odejo, se poziva, da prinese isto v Zarnikovo ulico št. 19 nazaj, da se izogne neprilicam, ker je poznana.

Kdo ve, kje se nahaja delavec Matija Pišarn, ki je bil pred nekaj časa na parni žagi Vuzenica ob Dravi. Naslov naj se pošlje pod šifro »Iščem« na upravo Slovenca.

Nasla se je denarica s srednjo vsoto in z imenom Zankar Miroslav, trgovski potnik. Lastnik jo dobi v trgovini M. Pluta, Črnomelj.

Koliko nezadovoljnih gospodov je videti v novih oblekah in to upravičeno! Vsak pa je zadovoljen, ki si preskrbi oblačila pri **kontekcijski industriji Drago Schwab, Ljubljana**

Priporočamo vsem rodbinam Kolinsko cikorijo, izvrsten priradek za kavo.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m., viš.

Normalna barometrska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Barometar v U	Nebesni vetrovi	Padevina v mm
21.3. 21 h	734.1	3.4	0.6	oblač.	—
22.3. 7 h	733.9	5.1	0.4	dež	9.4
22.3. 4 h	733.3	6.4	0.3	dež	—

BOLECINE? V obrazu? V udih? Poskusite pravi Fellerjev Elzafluid! Vsi se boste čudili! Dobrodojen pri drgnjenju celega telesa in kot kosmetikum za kožo, zobe in negovanje ust! Veliko močnejši in boljše kakor francosko žganje ter že 25 let priljubljen! S pakovanjem in poštnino 3 dvojnat ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnat ali 12 specialnih steklenic 214 dinarjev. Z 10% doplačila razpošilja: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elza trg št. 134, Hrvaško.

Abonente za celodnevno hrano

sprejmejo na

Kongresnem trgu št. 2, v kleti.

Samostojna KUHARICA

k mali družini

poštena, snažna, ki zna tudi likati in ima veselje do malega zelenjadnega vrčiča, 30 do 40 let stara, se sprejme v Ljubljani. Ponudbe z navedbo dosedanjih služb in z zahtevo plače pod naslovom »Kuharica št. 1617« na upravo »Slovenca«.

16-letna DEKLICA z dežele želi vstopiti v kako trgovino kot UČENKA.

Ponudbe pod: »Zanesljiva« na upravo »Slovenca«. 1604

Reduciran železn. strojevodja se išče. Cenj. ponudbe pod šifro »Zanesljiv št. 1610« na upravo lista.

PODJETNIK

priključive zunanosti, z lepo eksistenco, želi znanja z gospo do 25 let, z večjim premoženjem. Resne anonimne dopise, ako mogoče s sliko, ki se na zahtevo vrne, na upravo lista pod: »Nujno in resno št. 1592«.

ZOBOTEHNIKA

z daljšo prakso išče mesta. Govori slov. in nem. Cenj. ponudbe z navedbo zahtev in plače pod: »ZOBOTEHNIKA št. 1582« na upravo.

Krojaški VAJENEC

ki ima že 1 leto učne dobe, išče mojstra, kjer bi se izučil. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1637.

Opakarski mojster

z dolgolet. prakso in s prvotnimi spričevali išče službe. Ponudbe pod »Opakarski št. 1597« na upravo lista.

Prvovrst., zanesljiva, starejša pisarniška moč

dobi takoj mesto v trgovski hiši na deželi. Zahteva se, da je v vseh pisarn. poslih dobro verzirana, spretna strojevska in računska. Hrana in stanovanje v hiši. One, ki so imele enaka mesta že na deželi, imajo prednost. Plača po dogovoru. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1574.

Iščem DRUŽABNIKA

v svrhu razširjenja fotografske delavnice. Imam lastno delavnico in stanovanje s stalnimi naročniki. Ženitba ni izključena. Ponudbe s sliko na upravo »Slovenca« pod šifro »Bodočnost«.

Sprejemam UČENKO za štepanje in UČENCA za prirezovalca gornjih DELOV CEVLJEV. F. KRALJ, Društvena ulica št. 64 — Moste pri Ljubljani. 1620

Kot družabnik

s 25.000 Din grem b kakemu strojnemu ali podob. podjetju, kjer bi bil kot tehnična moč stalno uslužben. Resne ponudbe pod »Denar 1924« na upravo lista. 1626

Dobave zmogljiva DUNAJSKA TOVARNA GORIČICE, v Jugoslaviji že vpeljana, išče izurj. zastopnika. Ponudbe z navedbo referenc pod »Gut eingeführt 5314« na anončni biro E. Laszlo, Wien L. Wollzeile 14. 1579

MIZARJA

ki je več samostojnega vodstva strojnega stavbenega in pohištvenega mizarstva, išče mo v stalno nameščenje s stanovanjem v naravi. Prednost imajo oženjeni. Ponudbe s priloženimi spričevali naj se pošljejo na trdko: »SAMOBORKA« d. d. Samobor pri Zagrebu. 1631

Sobico

oddam takoj dijaku ali dijakinji. Ponudbe pod »Sobica« na upravo lista. 1634

Lep VRT

dam v najem. Kje, pove uprava lista pod št. 1603.

Halo! LESNI TRGOVCI! Brezplačno želim praktirati pri lesni industriji; v lesu in knjigovodstvu že del. več. Ponudbe na upravo lista pod: »Vesten«. 1636

Vrtnice

nizke, triletno cepljenke, 40 najlepših vrst, 12-14 Din kom., nudi slav. občinstvu v mestu in na deželi ANTON FERANT, trg. vrtnar, Ljubljana, Ambrožev trg št. 3.

CEPLJENE TRTE

vkoreninjene divjake in pa sadna drevesca nudi po konkurenčni ceni ALOJZ GRABAR, posest. in trtnar, Zagorci, pošta Juršinci pri Ptuj. Znamka za odgovor!

NJIVO na Mirju (dobro gnojena, 720 m²) oddam v najem. Naslov v upravi št. 1622

Dobro ohranjen DIVAN in OMARA s predali naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1594.

Več A. Z. PANJEV ozir. eksp. s čebelami, dobro zasedenih in zaleženih, naprodaj z ali brez panjev. Kje, se izve v upravi pod št. 1612.

Prosto STANOVANJE opr. sobo s štedil., starejšemu, zanesljivemu kočijažu-delavcu, čigar žena bi delala na vrtu ter prodajala vrtno pridelke po dogovoru. Naslov v upravi pod št. 1628.

Inserirajte v »Slovenca«!

Odda se v najem žaga elektrarne

na Dobrovi, za dobo enega ali več let. Pismene ponudbe se naj vložijo na naslov: »Elektrarna na Dobrovi pri Ljubljani« do 10. aprila 1924. Družbeni pogoji so na ogled v obč. pisarni na Dobrovi. — NACELSTVO. 1629

Otroški VOZIČEK

skoraj nov, naprodaj. Naslov v upravi lista pod št. 1625.

Elektromotor

nov, 2 PS ELIN, za enakomerni tok, 220 volt, ugodno naprodaj. — Drogerija Kranj.

Dva vagona meterskih bukovich DRV

se bo prodajalo na prostovoljni javni dražbi v sredo 26. t. m. ob 10 uri popoldne na skladišču tvrde »Ilirija«, ob Dovozi cesti za glavnim kolodvorom v Ljubljani. Izključna cena 6000 Din. Najvišji ponudek je plačati takoj. Drva je odpeljati v 4 urah po dražbi. 1569

Najceneje CEMENT

Prima Portland Trboveljski in Dalmatinski, dobavlja v poljubnih množinah. — Naročila sprejema:

H. PETRIČ, Gosposvet-ska cesta 16/L. — Tel. 343.

Prodajam PAR KONJ

srednjevelikih, trpežnih, ev. samo enega. Istotam 2 veliki moderni OKNI naprodaj. Naslov v upravi pod št. 1627

DVOKOLESA

otroški vozički, se sprejmejo v popolno popravo za emajliranje in ponikanje. Istotam je velika zaloga pnevmatik za dvokolesa in otroške vozičke — poceni. »TRIBUNA« F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4. — Tovarna dvokoles in otroških vozičkov. 1185

Sir

polemodolec, ulezan, polnomasten, jako finega okusa, v blebih 20-40 kg, po ceni 45 Din za kg franko postaja Zagorje razpošilja Mlekarska zadruga Izlake pri Zagorju ob Savi. 1429

Ing. Rudolf Treo

stavebnik
vhod samo,
Gospodstvska c. 12.

Najceneje DRVA

trda in mehka, žagana in cepljena, večje in male množine, od 25 kg dalje dostavlja na dom. Naročila sprejema:

H. PETRIČ, Gosposvet-ska cesta 16/L. — Tel. 343.

Dalmatinski

1. PORTLAND CEMENT svetovne znamke „SALONA“ (TOUR)

nudi po najnižji dnevni ceni promptno tvornica »SPLIT« delniška družba za cement Portland iz skladišča v Ljubljani Aleksandrova cesta 12

Najceneje Edino iz Trbov. revirja PREMOG

večje in male množine tudi v VREČAH dostavlja na dom. Naročila sprejema: H. PETRIČ, Gosposvet-ska cesta 16/L. — Tel. 343.

I. preoblikovalnica

damskih slamičkov in moških klobukov

Barborič & Završan Ljubljana, Mestni trg 7 izdeluje po najnovejših modelih. Istotam velika zaloga damskega slamičkov, nakitnih in praznih ter raznovrstnega nakita.

GOSPODA sprejemam na stanovanje in zajtrk takoj ali s 1. aprilom. Naslov pove uprava lista pod št. 1624.

Gradbeno podjetje

Ing. Dukić in drug

Ljubljana

Bohoričeva ul. 24.

Za spomlad in poletje kupite

najceneje KLOBUKE CEPICE slamičkov, srake, ovratnike, kravate, ceznike, palice, potrebščine za toloveče in turiste pri trdku IVAN KUNJVAR, Ljubljana, Stari trg 10 Za trgovce in večje odjemalce znaten popust.

P. n.

šivilje gospodinje opozarjamo, da so zopet dopeli najboljši šivalni stroji

Gritzner

v vseh opre mah.

Pouk v vezanju ter krpanju perila in nogavic (štofanje) brezplačno edino le pri:

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra n.

Mehanična delavnica pod vodstvom priznanega strokovnjaka in mehanika Stanko Galeta na razpolago za šivalne stroje vseh sistemov in koles. 7984

IZVLEČEK

izmed številnih priznanih pisem, došlih v najnovejšem času livarni zvonov inž. J. in H. BÜHL, Maribor.

Župni urad Sela pri Zagradcu: »Poslani nam zvon prav dobro vrši svojo službo. Dovolj je ustreženo našemu pričakovanju, jako smo zadovoljni z njim. Da bo imel tako močan glas, niti nismo pričakovali. Zahvaljujemo se Vam najljubše, da ste to delo izvršili, in sicer za ceno, za katero ste pristali meseca julija 1922, čeprav je pozneje draginja šla kvišku!«

Župni urad Bizeljsko: »Krasno pojejo zvonovi, vsa čast Vam in hvala.«

Župni urad Sv. Peter nad Medvedovim selom: »Z zvonovi smo vsi zadovoljni; zvonjenje je harmonično milodonečno, vsi jih radi poslušamo!«

Župni urad Slatina, Slavonija: »Poslana nam zvana su vrlo lepo i dobro izrađena, glas je jasan. S toga mogu mirne duše Vašu livarницу svakoj župi preporučiti. Sav je narod nad zvonima oduševljen!«

Župni urad Petrovaradin: »Nova 4 zvona primili smo u potpunom redu. Narod je vrlo zadovoljan sa izradom novih zvona, ki imajo vrlo lijep vanjski oblik, a slike i natpisi su vrlo precizno in točno izrađeni. No najviše je obradovao ove župljane vrlo jasan i skladan zvuk, koji se je poput valova vrlo blago i harmonično ljujao po zraku i dopirao do duše i srca ovdanih župljana. Osobito u večer, kada su zvona zvonila »Ave Marija«, narod je izašao iz svojih kuća, te je otkrivene glave molio se Bogu i slušao sa udivljenjem vrlo lijepe, mile i ugodne glasove novih zvona, koji su se u tiho večernje doba poput mile pjesme razliježali po ovoj župi i okolici. Stoga Vam budi izrečena najtoplija hvala i od mene i od mojih župljana!« — Ovo možete dati štampati u slov. novine... Ivan Renčević L. r., župnik.

GUGALNICA

pripravna za gostilniški vrh, ceno naprodaj. Naslov v upravi lista pod št. 1571.

Dve OKNI

eno 2.00 X 1.80 m, drugo 1.00 X 1.80 m — porabni za delavnice ev. verando, ceno naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1572.

Rabljeno pisalno MIZO

dobro ohranjeno, PRODAJ. Naslov pove upravi »Slovenca« pod št. 1573.

Na veleposvetstvu dr. Ferd. Attemsa bodo iz letošnje sečnje oddali pribl. 1400 m³ smrekovega lesa

na panju ali franko vagon, postaja Brežice. Ponudbe sprejema do 28. marca: Oskrbištvu graščine Brežice ob Savi. 1557

Hotelska in trgov. HISA

na najpromet. kraju Bleda, ugodno naprodaj. Naslov v upravi lista pod št. 1600.

ODDAM V NAJEM

takoj radi družinskih razmer

GOSTILNO in TRGOVINO

z mešanim blagom na prometnem kraju, eno uro od kolodv. Jarše-Mengeš, pri okr. cesti Mengeš-Vodice. Več pove lastnik MIHAEL ZUPAN, p. Vodice. 1591

Črne dežne plašče s kapuco od Din 600- naprej, in pelerine, posebno primerne za preč. duhovščino-priporočla konfekcijska in modna trgovina

FRAN LUKIČ

Pred škofijo 19.

PAR UHANOV

in en prstan z brilanti kupim. — Ponudbe na upravo lista pod »ZLATNINA«.

Najnovejši MODEL I otroških VOZIČKOV

in dvokoles. — najceneje pri »TRIBUNA«, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. — Ceniki franko. — Sprejemajo se tudi vsa popravila. 770

Semenski OVES, GRAHORO in francosko LUCERNO

dobite pri Fran POGAČNIK, Ljubljana, Dunajska cesta 36.

Globoke žalosti potrpi sporočamo vsem sorodnikom in prijateljem, da je naš srčno ljubljani sin, brat in striček

Pepi Drofenik

umrl dne 15. marca 1924 v vojaški bolnišnici v Ohridu, kot žrtev dolgega potovanja iz Slovenije v Makedonijo.

Sv. Peter pod Sv. gorami, 20. III. 1924.

Zalujoči ostali.

Javljamo v svojem ter svojega uradništva in delavstva imenu tužno vest, da je gospod

Franc Lešnjak

kalkulator Združenih papirnic

danes dopoldne v Vevčah preminul.

Pogreb pokojnika bo v ponedeljek dne 24. marca 1924 ob 3 popoldne v Vevčah, na pokopališču k D. M. v Polju. Dolgoletnega vrlega sotrudnika ohranimo v trajnem spominu.

Ljubljana, dne 22. marca 1924.

Združene papirnice

VEVČE, GORIČANE in MEDVODE D. D. v LJUBLJANI.

Zahvala.

Dolžnost nam je, da se zahvalimo tem potom vsem dragim prijateljem in znancem za tolažbo in sočutje, katerega so nam izkazali ob bridki izgubi našega nepozabnega očeta

Jožefa Hafnerja

ter vsem onim, ki so blagega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Najiskrenejša zahvala bodi izrečena čč. duhovščini starološki, škofjeloški o. kapucinom, telovadnemu društvu Sokol v Škofji Loki ter njega pevskemu zboru za žalostinke, gasilnemu društvu Virmaše - Sv. Duh za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu.

Trata - kolodvor, Škofja Loka, 22. marca 1924.

RODBINA HAFNER.

Salda-kontl. štracce. blagajniške knjige. amerikanske jourmale. odjemalne knjižice itd.

Knjižgoveznica K. T. D. v Ljubljani — Kopitarjeva ulica 6/II.

Pozor, čevljarji in trgovci usnja!

Priporočam se za izdelavo GORNJIH DELOV vseh vrst, tudi po meri, iz lastnega ali prinesenega usnja, dalje vsakovrstnih vzorcev iz lepenke F. KRALJ, Društvena ulica 64, Moste pri Ljubljani. — Naročila sprejema tudi trgovina A. Markun, Kolodvorska ulica 41. 1619

Prodajam masivno črešnjevo

SPALNO OPRAVO

fino politirano, in več spalnih in kuhinjskih oprav iz mehkega lesa. — Ivan PLANINSEK, mizarstvo, Guncleje 26, p. št. Vid nad Ljubljano.

Stavbeno podjetje

Ivan Vižintin, Ljubljana

Močnjava pl. 13. (Stari Vodmat)
Izvršuje nove stavbe, hišne pritrditve in vse hišne popravila, po lastnih in danih načrtih.
Delo solidno! Nizke cene!

Ceno
češko
perje

1 kg sivega skubli. 6 Din, polbelega 80 Din, belega 90 Din, boljšega 100 in 120 Din, mehkega kot puh 150 in 180 Din, najbolj vrsta 225 Din. Pošilja prosto carine proti povzetju, od 200 Din višje prosto poštnine. Zamenja in vrnitev dovoljena. Vzorci zastoni. Dopisi se na Benedikt Sackel, Lohenz. 159 pri Piznu, Češka. Poštni paketi iz Četke v Jugoslavijo rabijo okoli 14 dni.

Dobro vpeljana zagrebška veletrgovina IŠČE zastopnika

za Slovenijo — za prodajo nepremičnih PLAHT za vozove, vagone, kakor tudi KONJSKIH ODEJ. — Ponudbe pod šifro:

»Dobro uveden II-D-60« na
»Interreklam« A. G. Zagreb,
PALMOTIČEVA ULICA 18.

čitajte in širite »Slovenec«!

PRESELITEV!

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

„Vzajemni posojilnici“

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.
Hranilne vloge se obrestujejo

po 6%

brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Vloge v tekočem računu se obrestujejo

po 5 1/2 %, vez. tudi po 6 1/2 %

in višje po dogovoru. Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posojilnica relativno večino delnic stavbne dolniške družbe hotela „Union“ v Ljubljani. Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah.

Spomladanski klobuki in slamniki ravno kar došli.
Največja izbira zadnjih novosti v modnem salonu

Ida Škof-Wanek naslednice Ljubljana Pod Trančo 2

Preoblikovanja in popravila se točno izvršujejo.
Žalni klobuki vedno v zalogi.
Primerno solidne cene! Primerno solidne cene!

Združene opekarne d. d. Ljubljana

Telefon 733

naznanjajo, da so otvorile v sredini mesta na Miklošičevi cesti št. 13 tovarniško zalogo vseh vrst opeke lastnega izdelka.
Opeka je na razpolago v poljubnih množinah po najnižji dnevni ceni.

Ruski tisk — Russkaja Pečatj d. z. o. z. Krško,

ima v zalogi vse vrste

ruskih knjig,

kakor beletristične, znanstvene, šolske in otroške, velika zaloga not, lastnih izdaj. Posebna biblioteka je ruski čitajoči publiki za malo odškodnino na razpolago. — Kataloge pošiljamo brezplačno.

Cene znatno znižane.

Plačljivo tudi v mesečnih obrokih.

Največja udobnost

na potu v Ameriko.

V trenutku, ko stopite na kak parnik Ameriške Državne Linije, se počutite, kakor doma. Najudobnejša uredba v tretjem razredu. Kabine z dvema, štirimi in šestimi posteljami brezprimerno čiste in dobro prezračene. Odlična in najraznovrstnejša hrana. Veliki prostori na krovu za igre, šetanje in počitek. Godba Ladije Ameriške Državne Linije audi najudobnejše potovanje. — Zahtevajte — brezplačno — Ilustrov. prospekt in razpored ladij.

UNITED STATES LINES

Beograd, Palata Beogradske Zadrage, Preko Hotel Bristol;
Zagreb, Srednje Savske Hrvatskih Seljaških Zadruga, Mihano-
vičeva ulica, Prekoputa kolodvora; Ljubljana, Brodarstvo
Združenih Ameriških Držav, Dunajska cesta št. 29; Sarajevo,
Savke Hrvatskih Seljaških Zadruga za Bosnu i Hercegovinu,
Alexandrova ulica 32; Susak, Banka za Pomorstvo

LICITACIJA.

V četrtek dne 27. marca ob 9. uri dop. se vrši
licitacija travnikov in njiv
mladoletnega Viktorja Klemenca za leto 1924
na travniku »Mesarica«. 1616

„ELIN“

družba za elektrotehnično industrijo d. z. o. z.

Gradi električne centrale in naprave.
Velika zaloga motorjev in električnega materiala.
Cene izredno nizke. — — — Postrežba točna.
Na željo poset inženirja brezplačno.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 1. Telefon 88.
MARIBOR, Veterinjska ulica 11. Telefon 239.

Dobičkanosno posestvo

obstoječe iz hiše (2 sobi in kuhinja), prostornega gosp. poslopja (hlev za 2—3 krave, 3 svinjaki, kleti), 3 velikih lepih in rodovitnih njiv, dobre košenine, sadonosnika z obilnimi lahimi drevesi, nekaj vinograda in krasnega bukovega gozda, PRODA invalid, ki nima delazmožnega človeka. Zemljišče vse v najboljšem stanju, deloma obsejano. Proda se skupno z gospodar. orodjem, pohištvom in žitnimi shrambami. Drv in strelje dovolj. Hiša in celo posestvo ob cesti, v najlepši solnčni legi. Leži v Ponkoviški fari, pol ure od cerkve, 8 min. od železnice. Cena za vse skupaj 600.000 kron, ali če se nekaj obdrži, 400.000 kron, vse po dogovoru. Za polovico plačila se lahko počaka. Naseli se kupec lahko takoj. — Pošten kupec naj se oglasi takoj na naslov: ALOJZIJ LABIČ, Slatina št. 2, pošta Ponikva ob juž. žel. 1609

Ladjedelnica Linz A. G.

Komercialno ravnateljstvo:
Wien I., Wollzeile No. 12.
Telefon No. 74.306 in 76.484.
Tovarne v Linz a. d. Donau.

I. oddelek: Livarna za jeklo in železo.

Motorji z nizkim pritiskom na surovo olje za industrijske in poljedelske svrhe od 5 do 170 HP.

Motorji z nizkim pritiskom na surovo olje za ladje od 10 do 500 HP — počenši od 80 HP s patentiranim krmilom.

II. oddelek: Gradba ladij.

Motorne in druge rečne ladje vsakega tipa, kakor tudi manjše pomorske ladje.

III. oddelek: Gradba motorjev.

Izdelovanje vseh luth, jeklenih in železnih delov v vsaki velikosti.

Obisk inženirja in proračuni na željo brezplačno.

Trboveljski premog in drva
dobavlja DRUŽBA ILIRIJA, Kralja Petra trg 8
Plačilo tudi na obroke — Telefon št. 220

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

ZVONARNA

ustanovljena leta 1767., dobavlja priznane prvovrstne bronaste ZVONOVE čistih glasov po konkurenčnih cenah v kratkih rokih.

Zahlevajte cenik!

OSTANKI

in češkega in manuf. blaga, celirja, platna, šifona, delena, inleta, tiskarstva, tkanin

40 m ————— za dinarjev ————— 816

Ostanki so 6 do 10 m dolgi.

Po povzetju nefrankirano pošilja

JOSIP ŘEHÁK

tvornica Červený Kostelec, Čehoslov.

Filiala: ZAGREB; poštni predal 234.

Popolne opreme za neveste. Leneno blago.

Brisače in pril. damski, batist, šifon.

TKANINE in drugi predmeti.

Vzorci brezplačno in franko.

2 do 500.000 Din.

posojila v svrhu povečanja obrata IŠČE za dobo 1—3 let industrijsko podjetje v Sloveniji, katero se lepo razvija in je preobloženo z naročili. Vredno je 4 milijone dinarjev. Nudi vknjižbo na I. mesto, 20 odstotne obresti in soudeležbo na dobičku. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Popolnoma varno in dobičkanosno«.

Inštalacije:

Telef. centrale, hišni telefoni, zvonci in električna razsvetljava.

IV. BOGATAJ

Ljubljana, Kongresni trg 19.

Telefon Štev. 3. — Čekoval račun štev. 12669.

Trgovina in zaloga:

Inštalac. material, motorji, telef. aparati, moderni lesenci in svetilke.

ZA-ZAPOMNI

so soseda kar ti povem ako rabiš VOLNENO BLAGO

za ženske ali suknjo za moške obleke, tiskanine (druk) celir, belo, ružavo ali pisano platno ter sploh kaj manufakturne robe, pojdi kupiti v veletrgovino R. STERMECKI v Celju kjer mi vsi kupujemo in kjer je največja zaloga in najnižje cene. Trgovci engros cene. Ceniki zastoni.

MERAKL

barve, žrnila, lake, kit, emalje, žopiče in zamačeno čisti firnež najboljša kakovosti nudi

Medič-Zankl družba z o. z.

Maribor Ljubljana Novi Sad
podružnica centrala skladišče

Tovarne
Ljubljana — Medvode.

Razglas.

Meščanska korporacija v Kostanjevici proda približno 500 — 600 m² še stoječega

hrastovega lesa.

Gozd leži tik drž. ceste pri Kostanjevici Event. ponudbe na »Načelstvo meščanske korporacije v Kostanjevici« NAČELSTVO.

Umetna gnojila

prvovrstni rudninski superfosfat, superfosfat iz kostne moke ter razna mešana gnojila po najnižjih konkurenčnih cenah

dobavlja:

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku.